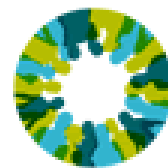

***Eerste
voortgangsrapportage
maart 2008 - maart 2009***

Nederlands
Jeugd
instituut

Regionale aanpak kindermishandeling

Eerste voortgangsrapportage

Periode maart 2008 – maart 2009

Nederlands Jeugdinstituut
Utrecht

April 2009

Ria Schouten
Klaas Kooijman
Marjolein Knaap
Marian van Leeuwen

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	7
<i>Samenvatting</i>	9
<i>1. Inleiding</i>	13
<i>2. Algemene ontwikkeling van het project</i>	15
2.1 Achtergrond en visie.....	15
2.2 Bestuurlijk traject	16
2.3 Ondersteuning door Nederlands Jeugdinstituut	17
<i>3. Landelijk beeld</i>	21
<i>4. Regionaal beeld: de voortgang per centrumgemeente</i>	27
<i>5. Conclusies en analyse</i>	53
5.1 Samenvatting	53
5.2 Conclusie en nadere analyse.....	55
5.3 Plannen en activiteiten 2009 en 2010	57
<i>Bronnen</i>	61

Voorwoord

Deze voortgangsrapportage is de eerste in een reeks van halfjaarlijkse rapportages van het Nederlands Jeugdinstituut aan het programmaministerie voor Jeugd en Gezin over de voortgang van het project Regionale aanpak kindermishandeling. Deze halfjaarlijkse rapportages zullen zich met name richten op de procesresultaten die in de 35 regio's zijn geboekt en op de gerealiseerde actiepunten uit de regionale werkplannen.

De verslagperiode in deze eerste voortgangsrapportage beslaat langer dan een half jaar, omdat voor een goed overzicht van de ontwikkelingen ook de beginperiode van het project (het eerste half jaar van 2008) aan bod komt.

De volgende voortgangsrapportages zullen respectievelijk verschijnen in september 2009, maart 2010 en september 2010. Bij afronding van het project eind 2010 zal het Nederlands Jeugdinstituut nog een eindmeting van de gerealiseerde voortgang uitvoeren.

Samenvatting

De Regionale aanpak van kindermishandeling beoogt de ontwikkeling van een samenhangende en effectieve aanpak van kindermishandeling in Nederland. De inzet is dat eind 2010 in heel Nederland – verdeeld over 35 regio's - een sluitende aanpak is gerealiseerd, waarbij 35 centrumgemeenten, regiogemeenten en provincies / grootstedelijke regio's met elkaar samenwerken. Deze sluitende aanpak moet leiden tot het zoveel mogelijk voorkómen van kindermishandeling, zo snel mogelijk signaleren en onderzoeken van vermoedens en waar nodig het stoppen en beperken van de schadelijke gevolgen. Concrete resultaten die van de 35 regio's worden verwacht zijn:

- Er is een regionale projectstructuur opgezet (er is een regiocoördinator aangesteld en een regionale stuurgroep operationeel);
- Er is een regioplan sluitende aanpak kindermishandeling opgesteld en uitgevoerd. Dit plan bevat concrete doelen die het gehele zorgcontinuüm (van voorkomen tot schade beperken) bestrijken;
- Er is een regionaal handelingsprotocol opgesteld en ingevoerd (onderdeel regioplan) – wat betekent dat relevante instellingen in de regio eind 2010 werken met het regionale handelingsprotocol;
- Er is een regionaal scholingsplan opgesteld en uitgevoerd (onderdeel regioplan) – wat betekent dat relevante professionals eind 2010 zijn geschoold in signaleren, handelen en samenwerken;
- Er zijn halfjaarlijkse voortgangsrapportages opgesteld;
- Er is een startfoto en een eindfoto uitgevoerd;
- Er is medewerking verleend aan een effectevaluatie.

In het eerste half jaar van deze verslagperiode (globaal maart 2008 – september 2008) hebben het programmaministerie voor Jeugd en Gezin en het Nederlands Jeugdinstituut op landelijk niveau vooral gewerkt aan het informeren van gemeenten en provincies over het project, het daarbij creëren van draagvlak op bestuurlijk en uitvoerend niveau, het opzetten van een landelijke ondersteuningsstructuur met vertakkingen naar de regio's door de aanstelling van implementatieadviseurs, het maken van bestuurlijke afspraken en het creëren van de financiële randvoorwaarden waardoor centrumgemeenten daadwerkelijk met de Regionale aanpak kindermishandeling aan de slag konden gaan.

In het tweede half jaar (globaal september 2008 – maart 2009) hebben de centrumgemeenten en regio's, met landelijke ondersteuning, geïnvesteerd in het ontwikkelen van een projectstructuur die het noodzakelijke fundament vormt waarop verder gewerkt kan worden aan concrete acties. Deze basis is inmiddels in de meeste gemeenten/regio's gelegd.

- In 34 gemeenten is een stuurgroep ingesteld of in voorbereiding
- In 30,5 gemeenten/regio's is een regiocoördinator aangesteld

Regionale stuurgroepen

De aangestelde stuurgroepen voldoen in hoge mate aan de gestelde eisen. Voor zover hierover gegevens beschikbaar zijn, gaat het in alle gevallen om stuurgroepen die aansluiten bij bestaande structuren rond belangrijke ontwikkelingen als de vorming van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) of de aanpak van huiselijk geweld. De vertegenwoordiging van belangrijke regionale partijen is veelal geregeld door deelname van organisaties zoals GGD, jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar, maatschappelijk werk, Bureau jeugdzorg, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, politie, Raad voor de kindbescherming, openbaar ministerie, GGZ en jeugdzorgaanbieders. In mindere mate zijn onderwijs(gelieerde) instanties, MEE, ziekenhuizen en organisaties voor vrouwenopvang betrokken. In alle gevallen is de centrumgemeente deelnemer; de provincies nemen, voor zover onze gegevens nu strekken, aan circa de helft van alle stuurgroepen deel.

Ongeveer de helft van alle stuurgroepen is aangesloten bij een stuurgroep Aanpak Huiselijk Geweld; ongeveer een kwart is aangesloten bij een stuurgroep Centrum voor Jeugd en Gezin. Daarnaast is er ook veelal een directe verbinding met andere vormen van regionaal jeugdbeleidsoverleg, Integraal Toezicht Jeugdzaken, diverse bestuurlijke overleggen e.d.

Regiocoördinatoren

De aanstelling van een regiocoördinator is een cruciale factor in de ontwikkeling van een regionale aanpak van kindermishandeling. Deze functionaris heeft bij uitstek het noodzakelijke 'loopvermogen' om stappen zetten voor het maken van de regionale startfoto en het bij elkaar brengen van alle partijen voor het opstellen van een regionaal werkplan. Aangestelde regiocoördinatoren zijn gepositioneerd op centrale punten van beleid en/of uitvoering in de regio, zoals binnen de centrumgemeente zelf, bij een GGD, Centrum voor Jeugd en Gezin of een steunpunt huiselijk geweld. Wel is duidelijk dat er een variatie is in de omvang van de aanstelling van regiocoördinatoren van 8 à 10 uur per week tot 40 uur per week.

De regio's waar een regiocoördinator is aangesteld hebben duidelijk vorderingen geboekt bij het maken van een startfoto, terwijl omgekeerd regio's waar nog geen startfoto is gemaakt ook geen regiocoördinator hebben aangesteld.

Procesresultaten en actiepunten

De voorbereidende werkzaamheden voor het maken van een werkplan (door het maken van de regionale startfoto) zijn vrijwel overal gaande.

- In 11 gemeenten/regio's is een startfoto gereed, in de overige gemeenten is men daarmee bezig. Naar verwachting zullen in augustus 2009 29 gemeenten een startfoto hebben gemaakt.
- Daarnaast zijn 18 gemeenten begonnen met het maken van een regionaal werkplan.

Door de startfoto wordt duidelijk of en waar het aanbod aan opvoed- en opgroeihulp nog onvoldoende voorziet in de vraag of het bereik van ouders e/o kinderen, nog van onvoldoende kwaliteit is, of wellicht overlap of lacunes vertoont. Ook wordt duidelijk welke acties nodig zijn op het gebied van scholing en betere samenwerking. De startfoto is daarmee het eerste concrete product, dat een aanzet levert tot het te ontwikkelen regionale werkplan

De planning is dat alle gemeenten in het derde kwartaal van 2009 werkplannen gereed en in gang gezet zijn. Daarmee zal ook het werken aan de concrete actiepunten zijn gestart. In de regionale werkplannen die nu in concept gereed zijn, of waar eerste actiepunten zijn benoemd, is te zien dat regio's over het hele zorgcontinuüm acties gaan ondernemen. Enkele voorbeelden:

- Preventie voor iedereen: voorlichtingsacties ter preventie van shaken baby syndrome; informatie over de wettelijke bepaling over geweldloos opvoeden
- Preventie voor gezinnen in risicosituaties: intensiveren van het aanbod voor gezinnen met ouderlijke psychiatrische en/of verslavingsproblematiek (ter preventie van problemen en bescherming van kinderen); bevorderen gebruik screeningslijsten en gespreksprotocollen
- Interventies bij vroege signalen: invoeren van valide instrumenten voor vroegsignalering door verloskundigen en kraamverzorgenden; bevorderen van gebruik verwijsindex; gezinsondersteuning door *home visiting*; bevorderen zorgcoördinatie door CJG
- Reacties op vermoedens en constatering: uitbreiden van programma's voor de begeleiding of behandeling van slachtoffers van kindermishandeling en/of huiselijk geweld.

In de (concept)werkplannen wordt nu al ingespeeld op het voornemen van het kabinet tot invoering van een verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Tevens is in de plannen te zien dat regio's een regionaal handelingsprotocol - inclusief convenant voor een regionale meldcode – willen ontwikkelen, aansluitend op bestaande bredere samenwerkingsafspraken (bijvoorbeeld in het kader van CJG, EKD, Verwijsindex en aanpak huiselijk geweld). En *last but not least* zijn in de diverse werkplannen acties geformuleerd voor scholing van professionals, onder andere op het gebied van signalering van kindermishandeling en gesprekvoering met ouders of kinderen bij vermoedens van mishandeling.

De algemene conclusie is dat in de verslagperiode in bijna alle 35 regio's de noodzakelijke fundamenten zijn gelegd om te kunnen werken aan een sluitende aanpak van kindermishandeling. De voorwaarden en structuren zijn nu aanwezig om over te gaan naar de volgende fase: het daadwerkelijk ontwikkelen en uitvoeren van regionale werkplannen, handelingsprotocollen en scholingsplannen. Te zien is dat vele betrokken partijen elkaar gevonden hebben om tot betere en betere afgestemde zorg te komen voor preventie en hulp bij kindermishandeling, zodat kindermishandeling daadwerkelijk beter kan worden voorkomen of vroegtijdiger kan worden gesignaleerd en, waar nodig, beter en sneller hulp en bescherming kan worden geboden.

1. Inleiding

Het bestrijden van kindermishandeling is een prioriteit voor het programmaministerie voor Jeugd en Gezin.¹ Het Actieplan Aanpak Kindermishandeling *'Kinderen veilig thuis'* moet mishandeling van kinderen een halt toeroepen. Dit gebeurt onder andere door het invoeren van een regionaal sluitende aanpak, gebaseerd op de RAAK- aanpak. Het doel is dat eind 2010 in heel Nederland een sluitende aanpak van kindermishandeling is gerealiseerd. Hierbij gaat het om een aanpak over de hele breedte: van populatiegerichte preventie tot en met hulpverlenende en beschermende interventies na geconstateerde kindermishandeling. Centrumgemeenten, regiogemeenten en provincies/grootstedelijke regio's (GSR) werken hierin samen. Het Nederlands Jeugdinstituut ondersteunt de centrumgemeenten daarbij.

De RAAK-aanpak is tussen 2003 en 2006 ontwikkeld in vier proefregio's in Nederland.² Kern van deze aanpak is dat instellingen en beroepskrachten op regionaal niveau gezamenlijk werken aan een samenhangende en effectieve aanpak van kindermishandeling. Deze sluitende aanpak moet leiden tot het:

- zoveel mogelijk voorkómen van kindermishandeling;
- zo snel mogelijk signaleren en onderzoeken van vermoedens;
- stoppen van kindermishandeling en beperken van schadelijke gevolgen door snel passende hulp en/of bescherming te bieden.

Als inhoudelijke basis voor een sluitende regionale aanpak heeft prof. J. Hermanns (2007) een 55-puntenplan ontwikkeld, dat een overzicht geeft van werkzame professionele interventies bij het bestrijden van kindermishandeling.

Om een sluitende aanpak te realiseren, moet in de regio's tenminste gewerkt worden aan:

- een gezamenlijke visie op de sluitende aanpak van kindermishandeling;
- afspraken over ieders verantwoordelijkheid en bevoegdheid voor veiligheid van kinderen (op welk niveau, wie?);
- heldere afspraken over hoe te signaleren, melden, snel en adequaat hulpverleners en/of beschermen, en omgaan met privacy;
- beschikbaarheid van voldoende passende hulp en steun;
- voldoende deskundigheid op het gebied van kindermishandeling.

Uitgangspunt hierbij is dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij al lopende ontwikkelingen en bestaande structuren.

De werkwijze komt er in het kort op neer dat elke regio vanuit een al bestaande of in enkele gevallen nieuw te vormen stuur- of regiogroep een regiocoördinator aanstelt, die

¹ Programmaministerie Jeugd en Gezin (2007). Actieplan aanpak kindermishandeling: 'Kinderen veilig thuis'. J en G, Den Haag

² K. Kooijman (2007). Lessen van en voor Regio's RAAK. Nederlands jeugdinstituut, Utrecht

als spil en aanjager fungeert in het uitvoeren van een aantal activiteiten. Allereerst voert elke regio een inventarisatie uit van de actuele regionale stand van zaken (de 'startfoto'), aan de hand van een checklist die is gebaseerd op het eerdergenoemde 55-puntenplan. Deze startfoto levert een overzicht op van de sterke punten en de lacunes in het bestaande aanbod en activiteiten in de regio. Dit overzicht wordt vervolgens, in onderlinge samenspraak tussen relevante partners (zowel uitvoerende organisaties in het veld als betrokken overheden) in de regio's (bijvoorbeeld in regionale startbijeenkomsten), vertaald in een werkplan, toegespitst op de regionale situatie. Het werkplan geeft aan welke verbeteringen de komende jaren gewerkt gaat worden. De regiocoördinator bewaakt dat de in het werkplan geformuleerde acties samenhangend worden uitgevoerd.

Hoewel iedere regio zijn eigen prioriteiten kan stellen, moeten twee doelen in ieder geval gerealiseerd worden:

- 1) iedereen werkt volgens een regionaal handelingsprotocol sluitende aanpak kindermishandeling,
- 2) er is voldoende deskundigheid van beroepskrachten die met ouders en/of kinderen werken. Hiertoe stelt elke regio een scholingsplan op.

Voor een uitvoerige beschrijving van de werkwijze en voorgenomen activiteiten zie het Activiteitenplan '*Landelijke uitrol Regionale aanpak kindermishandeling*' (2008) dat Nederlands Jeugdinstituut en het programmaministerie voor Jeugd en Gezin in onderling overleg hebben vastgesteld.

2. Algemene ontwikkeling van het project

2.1 Achtergrond en visie

De invoering van de Regionale aanpak kindermishandeling volgt twee lijnen: de eerste lijn betreft het vormgeven van een projectstructuur in elke regio, die de noodzakelijke voorwaarden creëert om te kunnen werken aan de gewenste resultaten. De tweede lijn betreft het werken aan de resultaten zelf.

Projectstructuur: regionale stuurgroep en regiocoördinator

Om een sluitende aanpak van kindermishandeling te realiseren is nodig dat regionale partners samen rond het kind gaan staan. Iedere partij heeft daarbij zijn eigen verantwoordelijkheid en een verantwoordelijkheid in de samenwerking. De gemeente heeft hierin een belangrijke regisserende rol.

Een eerste stap in dit verband is de vormgeving van een regionale stuurgroep, die zich bezighoudt met de planning, uitvoering en evaluatie van de regionale activiteiten. Deze stuurgroep wordt bij voorkeur aangehaakt aan een al bestaande stuurgroep op een aanverwant gebied, bijvoorbeeld het Centrum voor jeugd en Gezin of Aanpak Huiselijke Geweld. De deelnemers zijn leidinggevend en operationele managers van de betrokken instellingen, inclusief gemeentelijk beleidsambtenaren en een vertegenwoordiger van de provincie.

Een tweede (in de praktijk vaak gelijktijdige) activiteit is de aanstelling van een regiocoördinator. Dit is de centrale figuur die, in opdracht van de stuurgroep, met alle betrokkenen een concreet regionaal werkplan maakt en de uitvoering ervan bewaakt. Ook is deze persoon verantwoordelijk voor het (doen) opstellen van een regionaal handelingsprotocol en scholingsplan. De regiocoördinator fungeert als spil en aanjager, spreekt partijen aan en brengt hen bij elkaar om tafel, zorgt dat wordt aangesloten bij lopende ontwikkelingen op aanverwante (beleids)terreinen, en levert gegevens over de voortgang. Al met al vervult de regiocoördinator dus een cruciale rol voor het slagen van de Regionale aanpak kindermishandeling.

Gewenste resultaten

Om de drie in de Inleiding genoemde hoofddoelstellingen (een sluitende aanpak voor voorkomen, signaleren, stoppen en schade beperken) te bereiken, werkt elke regio aan de volgende resultaten:

1. Ontwikkeling en uitvoering van een regionaal werkplan sluitende aanpak kindermishandeling. Hierin staat concreet beschreven wat elke partij zal doen om een sluitende aanpak van kindermishandeling te realiseren. Voor het opstellen van dit werkplan maakt de coördinator eerst met zoveel mogelijk betrokken partijen een zogenaamde 'startfoto'. Met een checklist, gebaseerd op een raamwerk met 55

actiepunten van Hermanns (2008), wordt het huidige regionale aanbod van opvoed- en opgroeihulp en lacunes daarin, over het hele zorgcontinuüm, in kaart gebracht. Vervolgens maken de betrokken partijen afspraken over wat ze gaan verbeteren.

2. Ontwikkeling en uitvoering van een regionaal handelingsprotocol. Dit protocol beschrijft hoe professionals dienen te handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling, signalering, gestructureerd beslissen, de samenwerking rond gezinnen en de inzet van snelle en passende zorg en bescherming.
3. Ontwikkeling en uitvoering van een regionaal scholingsplan. Dit plan beschrijft hoe de noodzakelijke scholing van professionals in de regio vorm krijgt, zodat zij voldoende deskundigheid (kennis en vaardigheden) bezitten om taken op het gebied van de aanpak van kindermishandeling uit te voeren. Daarbij kan het (per beroepsgroepen verschillend en aansluitend op competenties) gaan om deskundigheid op het gebied van signalering, gespreksvoering met ouders en/of kinderen risicotaxatie, hantering meldcode, beroepsgeheim en privacywetgeving, diagnostiek en hulpverlening.

2.2 Bestuurlijk traject

Het project Regionale aanpak kindermishandeling is feitelijk half maart 2008 van start gegaan met drie regionale informatiebijeenkomsten, belegd met beleidsambtenaren van (centrum)gemeenten en van provincies. Deze bijeenkomsten vonden plaats in Zwolle, Eindhoven en Utrecht. Het programmaministerie voor Jeugd en Gezin en het Nederlands Jeugdinstituut hebben hier het plan voor de Regionale aanpak toegelicht. Het bestuurlijke traject is vervolgens op gang gekomen met het opstellen door het programmaministerie van een actieverklaring, waarin de acties die worden verwacht in de aanpak van kindermishandeling van centrumgemeenten, provincies en rijk staan beschreven. Op 21 april 2008 heeft een bestuurlijke bijeenkomst plaatsgevonden, waarbij bestuurders van rijk, provincies en centrumgemeenten deze actieverklaring regionale aanpak kindermishandeling hebben ondertekend. Door het ondertekenen van de actieverklaring hebben de partijen zich verbonden aan deze afspraken.

In mei 2008 heeft het programmaministerie aan gemeenten een brief verzonden, die de rol van gemeenten en provincies verduidelijkt en informatie geeft over de financiering. Vanaf dat moment konden gemeenten starten met de voorbereidingen voor de implementatie van de Regionale aanpak kindermishandeling en het aanstellen van regiocoördinatoren. Concreet heeft dit betekend dat vanaf augustus 2008 de aanstelling van de eerste regiocoördinatoren in de verschillende gemeenten daadwerkelijk op gang is gekomen.

In een brief d.d. 28 oktober 2008 (JZ/LJ-2889720) aan de centrumgemeenten, provincies en grootstedelijke regio's heeft het programmaministerie nogmaals expliciet benoemd welke resultaten van de centrumgemeenten eind 2010 worden verwacht bij de invoering van een regionale aanpak kindermishandeling:

- Er is een regionale projectstructuur opgezet (coördinator en regionale stuurgroep);

- Er is een regiocoördinator aangesteld;
- Er is een regionale stuurgroep operationeel;
- Er is een regioplan sluitende aanpak kindermishandeling opgesteld en uitgevoerd. Dit plan bevat smart geformuleerde doelen die het gehele zorgcontinuüm(van voorkomen tot schade beperken) bestrijken;
- Er is een regionaal handelingsprotocol opgesteld en ingevoerd (onderdeel regioplan) – wat betekent dat relevante instellingen in de regio eind 2010 werken met het regionale handelingsprotocol;
- Er is een regionaal scholingsplan opgesteld en uitgevoerd (onderdeel regioplan) – wat betekent dat relevante professionals eind 2010 zijn geschoold in signaleren, handelen en samenwerken;
- Er zijn halfjaarlijkse voortgangsrapportages opgesteld;
- Er is een startfoto en een eindfoto uitgevoerd;
- Er is medewerking verleend aan een effectevaluatie.

De minister voor Jeugd en Gezin heeft voorts in april 2008 een Stuurgroep ingesteld onder voorzitterschap van mr. I. Opstelten, die de invoering van de regionale aanpak kindermishandeling op de voet volgt. De Stuurgroep heeft inmiddels gesproken met vele betrokken partijen, waaronder diverse branche- en beroepsorganisaties. Naar aanleiding daarvan heeft de Stuurgroep in januari 2009 een advies uitgebracht aan de minister voor Jeugd en Gezin, met aanbevelingen voor het departement en voorgenoemde acties die de Stuurgroep in 2009 zal ondernemen. De Stuurgroep zal ook in 2009 een actieve rol blijven spelen in het agenderen van het onderwerp kindermishandeling. Onder andere door te toetsen in hoeverre meldcodes kindermishandeling geïmplementeerd zijn, en diverse regio's te bezoeken en daar te spreken met de relevante ketenpartners over de onderlinge samenwerking, verantwoordelijkheden en verwachtingen.

2.3 Ondersteuning door Nederlands Jeugdinstituut

Het Nederlands Jeugdinstituut ondersteunt de 35 centrumgemeenten/regio's op zes gebieden bij de ontwikkeling en uitvoering van hun plannen:

1. ondersteuning van de regionale implementatie;
2. nulmeting (startfoto) en monitoring voortgang en resultaten;
3. ontwikkelen van een regionaal werkplan;
4. ontwikkelen van een regionaal handelingsprotocol;
5. ontwikkelen van een regionaal scholingsplan;
6. communicatie en landelijke aanjaagfunctie sluitende aanpak.

Om deze ondersteunende taken in de regio's uit te voeren heeft het Nederlands Jeugdinstituut in april 2008 zeven implementatieadviseurs aangesteld. Hun taak is het ondersteunen en toerusten van de regiocoördinatoren (en in opstartfase ook regio's), zowel inhoudelijk als procesmatig, bij het uitvoeren van hun taken in de implementatie.

De ondersteuning richtte zich in de opstartfase op het samen met de centrumgemeenten verkennen van de mogelijkheden voor de (bestuurlijke) inbedding van het project, het agenderen van het onderwerp 'kindermishandeling', en het aanstellen van een regiocoördinator. Zodra er een regiocoördinator is aangesteld, werkt de implementatieadviseur met de regiocoördinator samen om de startfoto te maken en de bouwstenen voor het regionale werkplan te verzamelen.

De ondersteuning wordt geboden in de vorm van coachingsgesprekken, intervisiebijeenkomsten met andere regiocoördinatoren, bij voorkeur uit de zelfde provincie, en landelijke bijeenkomsten voor alle regiocoördinatoren.

In 2008 en 2009 organiseerde het Nederlands Jeugdinstituut twee landelijke bijeenkomsten voor de regiocoördinatoren.

De eerste bijeenkomst (november 2008) was gericht op kennismaking, inspiratie en inhoudelijke verkenning van het project. Myra ter Meulen, voormalig landelijk projectleider van de proefregio's RAAK, was uitgenodigd om de regiocoördinatoren mee te nemen in de geschiedenis van RAAK en de visie op de aanpak van kindermishandeling van wijlen Dries van Dantzig, grondlegger van RAAK.

De tweede landelijke bijeenkomst (februari 2009) was gericht op uitwisseling over de procesonderdelen van het project, zoals de startfoto, het regionale werkplan, het scholingsplan en het regionale handelingsprotocol. Ook inhoudelijke onderwerpen kwamen aan bod, zoals de recente wetwijziging over het gebruik van geweld door ouders in de opvoeding van hun kinderen. Tevens kregen de regiocoördinatoren op deze bijeenkomst informatie over de aanstaande publiekscampagne over kindermishandeling door het campagnebureau Combat en was er aandacht voor de rol van de regiocoördinatoren in deze campagne.

Het Nederlands Jeugdinstituut zal deze bijeenkomsten voor regiocoördinatoren verder elk kwartaal van 2009 en 2010 blijven organiseren.

Daarnaast heeft het Nederlands Jeugdinstituut inmiddels een aantal ondersteuningsproducten ontwikkeld:

- Een checklist voor de startfoto Regionale aanpak kindermishandeling
- Een format voor een regionaal werkplan
- Een handreiking voor een regionaal handelingsprotocol
- Een format voor een scholingsplan
- Competentieprofielen voor professionals die met kinderen werken
- Kwaliteitscriteria voor trainingen en opleidingen op het gebied van kindermishandeling

Regio's gebruiken deze producten als hulpmiddel en toetsingskader bij het ontwikkelen van hun regionale aanpak. De implementatieadviseurs ondersteunen bij uitvoering en implementatie daarvan. De implementatieadviseurs hebben daartoe zeer regelmatig overleg met de regiocoördinatoren, die kunnen aangeven waar zij ondersteuning nodig hebben.

Op landelijk niveau heeft overleg plaatsgevonden met landelijke trajecten voor de ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin en de aanpak van huiselijk geweld. Ook heeft het Nederlands Jeugdinstituut overleg gevoerd met diverse landelijke samenwerkingspartners zoals VNG, IPO, MOgroep, RAAK, Augeo, MOVISIE, Pharos, landelijk Bureau 'Huiselijk geweld en de Politietask' en de Stuurgroep aanpak kindermishandeling onder voorzitterschap van mr. I. Opstelten. Doel van deze overleggen was informatie-uitwisseling en waar nodig tot afstemming komen.

Landelijke producten die samen met het programmaministerie voor Jeugd en Gezin zijn ontwikkeld ten behoeve van de communicatie:

- Factsheet *Landelijke invoering aanpak kindermishandeling* (Nederlands Jeugdinstituut/Programmaministerie voor J en G, 2008).
- Factsheet *Aanpak kindermishandeling en het Centrum voor Jeugd en Gezin* (Nederlands Jeugdinstituut/Programmaministerie voor J en G, 2008).
- *Het bestrijden van kindermishandeling. Een aanpak die werkt.* J. Hermanns (Nederlands Jeugdinstituut, 2007).
- De website www.aanpakkindermishandeling.nl met zeer veel informatie voor over inhoud en uitvoering van het project, met een besloten deel speciaal voor de regiocoördinatoren. Op dit besloten deel zijn werkdocumenten, informatie over bijeenkomsten en inhoudelijke informatie over het project te vinden.
- Nieuwsbrief Regionale aanpak kindermishandeling (1e nummer maart 2009).
- Diverse promotie- en communicatiematerialen, bijvoorbeeld een logo en kaartjes met informatie over www.aanpakkindermishandeling.nl.

3. Landelijk beeld

De afgelopen periode is door vrijwel alle gemeenten gewerkt aan het realiseren van de randvoorwaarden om te komen tot een sluitende aanpak kindermishandeling: het opzetten van een projectstructuur, het instellen van een stuurgroep, het aanstellen van een regiocoördinator en het maken van een startfoto. Conform de projectplanning zouden in april 2009 alle gemeenten een startfoto moeten hebben uitgevoerd. Op basis daarvan zullen in de volgende fase werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan worden opgesteld en uitgevoerd.

Het onderstaande schema geeft de stand van zaken per 1 april 2009 weer per centrumgemeente, gerubriceerd op de volgende procesresultaten:

- Regionale projectstructuur
- Aanstelling Regiocoördinator
- Startfoto
- Regionaal werkplan
- Regionaal handelingsprotocol
- Regionaal scholingsplan

De gegevens in het schema zijn afkomstig uit twee bronnen:

1. Primaire bron is een meting door middel van een vragenlijst voortgangsrapportage die de gemeenten hebben ingevuld. Het Nederlands Jeugdinstituut heeft deze vragenlijst op 4 februari 2009 gestuurd aan de betrokken wethouders van de 35 centrumgemeenten, met afschrift (per e-mail) aan de betrokken ambtenaren van de gemeenten en provincies, en (voor zover al aangesteld) de regiocoördinatoren. Van de 35 centrumgemeenten hebben er in totaal 31 (responspercentage 80%) op de peildatum 1 april 2009 de vragenlijst ingevuld geretourneerd. Deze meting betrof de uitvoeringsfase van de met gemeenten afgesproken procesresultaten (zie 2.1), evenals voorgenomen actiepunten uit het regionaal werkplan (voor zover al geformuleerd). Tevens zijn in de meting per uitvoeringsfase enkele kwalitatieve vragen gesteld en konden respondenten desgewenst toelichtingen geven over bijvoorbeeld knelpunten in de uitvoering.
2. De tweede bron betreft de maandelijkse voortgangsrapportages door de implementatieadviseurs van het Nederlands Jeugdinstituut, die worden opgesteld t.b.v. monitoring en verslaglegging aan het programmaministerie voor Jeugd en Gezin.

De gegevens in het schema zijn gebaseerd op beide genoemde bronnen. Voor vier gemeenten die in het schema zijn aangeduid met een * geldt dat de gegevens hiervoor uitsluitend afkomstig zijn van de rapportages door de implementatieadviseurs. Van deze gemeenten is namelijk op de peildatum geen ingevulde vragenlijst voortgangsrapportage ontvangen, ondanks twee rappels per mail e/o telefoon. Dit betreft de gemeenten Rotterdam, Spijkenisse, Vlaardingen en Zwolle IJsselland. Voor deze gemeenten was van de implementatieadviseurs wel informatie voorhanden over de regionale projectstructuur, aanstelling regiocoördinator en voortgang startfoto,

maar niet in alle gevallen over de stand zaken voor het regionale werkplan, het regionale handelingsprotocol en het scholingsplan. Dit heeft in het schema geresulteerd in een '?' in de betreffende vakjes. Overigens hebben wij in de totalen in het schema de '?' en 'x' in de betreffende kolommen wel bij elkaar opgeteld, om per categorie procesafpraak steeds tot totalen van 35 te kunnen komen.

Centrum- gemeenten	Regionale project- structuur			Aanstelling regiocoör- dinator			Startfoto				Regionaal werkplan					Regionaal handelings- protocol			Regionaal scholings- plan		
	Nog geen actie	In voorbereiding	Is opgezet	Nog geen actie	In voorbereiding	Is werkzaam	Nog geen actie	In voorbereiding	In uitvoering	Uitvoering afgerond	Nog geen actie	In voorbereiding	Conceptversie	Definitieve versie	In uitvoering	Nog geen actie	In voorbereiding	In uitvoering	Nog geen actie	In voorbereiding	In uitvoering
Alkmaar			X			X				X		X				X			X		
Almere			X			X				X			X				X		X		
Amersfoort			X			X		X				X				X			X		
Amsterdam			X			X				X		X					X		X		
Apeldoorn			X			X			X				X			X				X	
Arnhem			X			X			X		X						X		X		
Arnhem- A'hoek			X			X		X		X						X			X		
Breda		X				X			X				X				X		X		
Delft		X				X			X		X					X			X		
Den Bosch			X			X			X			X					X		X		
Den Haag			X			X			X			X				X			X		
Den Helder		X				X		X				X				X			X		
Dordrecht		X				X			X		X					X			X		
Ede			X			X			X		X					X			X		
Eindhoven			X			X			X			X					X				X
Emmen			X			X		X		X						X			X		
Enschede			X			X			X			X					X				X
Gouda			X			X			X			X					X			X	
Groningen		X				X			X			X				X			X		
Haarlem		X				X		X		X						X			X		
Heerlen			X			X			X		X					X			X		
Helmond		X				X			X				X				X			X	
Hilversum			X			X			X		X					X			X		
Leeuwarden		X				X		X				X					X			X	
Leiden			X			X			X			X					X			X	
Maastricht			X			X			X		X					X			X		
Nijmegen	X				X			X		X						X			X		
Rotterdam*		X			X		?			?						?			?		
Spijkensisse*		X			X		?			?						?			?		
Tilburg		X				X		X		X						X			X		
Utrecht		X				X			X			X				X				X	
Venlo		X				X			X			X				X			X		
Vlaardingen*		X			X		?			?						?			?		
Vlissingen		X				X		X		X						X			X		
Zaanstad		X				X		X		X						X			X		
Zwolle Ijsselland*			X		X		?			?						?			?		
Zwolle Noord- Veluwe*			X			X		X		X						X			X		
Totaal	1	16	18	0	4,5	30,5	3,5	9,5	11	11	17	14	4	0	0	24,5	10,5	0	27	6	2

Uit het schema blijkt dat per 1 april 2009 in het overgrote deel van de 35 centrumgemeenten/regio's inmiddels diverse acties zijn ontplooid in het kader van de Regionale aanpak van kindermishandeling, om de gewenste resultaatafspraken te realiseren.

Op de peildatum van 1 april 2009 is de stand van zaken als volgt:

- In 18 gemeenten is een regionale stuurgroep opgezet; in 16 gemeenten is de stuurgroep in voorbereiding; in één gemeente is nog geen duidelijke actie ondernomen of ontbreekt informatie hierover.
- 30,5 Gemeenten hebben een regiocoördinator aangesteld, in de overige gemeenten is dit in voorbereiding.
- Op dit moment hebben 11 gemeenten een startfoto gereed, zijn 20,5 gemeenten daarmee bezig en hebben 3,5 gemeenten nog geen duidelijke actie ondernomen. Uit de aangeleverde informatie per gemeente (hoofdstuk 4) blijkt dat naar verwachting 25 gemeenten uiterlijk eind april een startfoto hebben uitgevoerd.
- 4 Gemeenten hebben een regionaal werkplan in concept gereed, 14 gemeenten hebben een werkplan in voorbereiding.
- 10,5 Gemeenten hebben een regionaal handelingsprotocol in voorbereiding.
- 8 Gemeenten hebben een scholingsplan in voorbereiding of in uitvoering.

In een klein aantal gemeenten is wel sprake van bereidheid tot het uitvoeren van een regionale aanpak kindermishandeling, maar verloopt de uitvoering trager dan gewenst. In 4,5 gemeenten is nog geen regiocoördinator aangesteld en in 3,5 gemeenten is wat betreft de startfoto is nog geen duidelijke actie ondernomen. Op de oorzaken hiervan gaan we in hoofdstuk 5 uitvoeriger in. Dit wil overigens zeker niet zeggen dat er in deze regio's helemaal niets gebeurt aan de aanpak van kindermishandeling.

De aanstelling van een regiocoördinator is een cruciale factor in de ontwikkeling van een regionale aanpak van kindermishandeling. Deze functionaris kan bij uitstek de noodzakelijke stappen zetten voor het invullen van de startfoto en het bij elkaar brengen van alle partijen voor het opstellen van een regionaal werkplan. Daarom hieronder een tabel waarin de datum van aanstelling van de regiocoördinatoren per gemeente is weergegeven.

Niet van alle regiocoördinatoren zijn gegevens bekend over hun positionering en de omvang van hun aanstelling. Waar dit bekend is zien we dat regiocoördinatoren veelal gepositioneerd zijn op centrale punten van beleid en/of uitvoering in de regio, zoals binnen de centrumgemeente zelf, of bij een GGD, Centrum voor Jeugd en Gezin of een steunpunt huiselijk geweld. Wat betreft de omvang van de aanstelling zien we dat er een variatie is van 8 à 10 uur per week (bijv. Apeldoorn en Den Helder) tot 40 uur per week (Den Haag).

Gemeente	Datum aanstelling regiocoördinator
Alkmaar	1-11-08
Almere	1-10-08
Amersfoort	16-3-09
Amsterdam	1-9-08
Apeldoorn	1-11-08
<i>Arnhem</i>	<i>1-11-08</i>
<i>Arnhem - A'hoek</i>	<i>1-1-09</i>
Breda	1-11-08
Delft	1-1-09
Den Bosch	1-8-08
Den Haag	1-9-08
Den Helder	1-1-09
Dordrecht	1-1-09
Ede	1-10-08
Eindhoven	1-9-08
Emmen	19-1-09
Enschede	1-9-08
Gouda	1-7-08
Groningen	1-12-08
Haarlem	1-3-09
Heerlen	1-4-09
Helmond	1-11-08
Hilversum	1-12-08
Leeuwarden	15-3-09
Leiden	1-9-08
Maastricht	1-1-09
Nijmegen	x
Rotterdam	x
Spijkenisse	x
Tilburg	1-1-09
Utrecht	1-9-08
Venlo	1-10-08
Vlaardingen	x
Vlissingen	1-8-08
Zaanstad	15-3-09
<i>Zwolle IJ&V</i>	<i>x</i>
<i>Zwolle NV</i>	<i>1-11-08</i>
TOTAAL	30,5

Drie regiocoördinatoren zijn aangesteld per augustus 2008, zes per september 2008, drie per oktober 2008, zes per november 2008, twee per december 2008. In totaal dus 20 aanstellingen in 2008, waarvan de helft in de laatste drie maanden. Tussen januari en 19 maart 2009 zijn nog eens 12 regiocoördinatoren aangesteld. Centrumgemeenten waar startfoto's inmiddels zijn afgerond hebben de regiocoördinator in 2008 aangesteld. In centrumgemeenten waar nog geen regiocoördinator is aangesteld zijn ook nog geen (duidelijke) acties genomen voor het uitvoeren van een startfoto.

De conclusie is dat in het grootste deel van de gemeenten wordt voldaan aan de randvoorwaarden om tot een daadwerkelijke regionale aanpak van kindermishandeling te komen. Er is voorzien in een projectstructuur, de regiocoördinator is aangesteld en relevante partijen zijn in het kader van de startfoto samengebracht om te komen tot een regionale aanpak kindermishandeling. In deze gemeenten kan nu worden overgegaan naar de uitvoeringsfase: het op basis van de startfoto opstellen van een regionaal werkplan. Uit deze werkplannen zal blijken welke concrete activiteiten de verschillende regio's de komende periode gaan oppakken. Hiervan zullen wij in de volgende halfjaarlijkse voortgangsrapportage nader verslag kunnen doen.

4. Regionaal beeld: de voortgang per centrumgemeente

Regionaal beeld

De informatie uit het voorgaande hoofdstuk wordt hieronder per gemeente gedetailleerd beschreven. De opbouw van dit hoofdstuk is dat per gemeente eerst een stand van zaken procesafspraken wordt gerapporteerd. Hier komt kort aan de orde hoe het is gesteld ten aanzien van de projectstructuur, aanstelling regiocoördinator, startfoto, regionaal werkplan, regionaal handelingsprotocol en scholingsplan. Vervolgens worden per gemeente steeds enkele interessante algemene ontwikkelingen beschreven.

Op de peildatum van 1 april 2009 is de stand van zaken als volgt.

Alkmaar

Stand van zaken procesafspraken

In de gemeente Alkmaar is de regionale projectstructuur opgezet. Er is een regionale stuurgroep in werking die is aangehaakt bij twee bestaande stuurgroepen. Leden van de stuurgroep zijn: Gemeentelijke Gezondheidsdienst, jeugdgezondheidszorg, bureau jeugdzorg, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, politie, Openbaar Ministerie, Steunpunt Huiselijk Geweld en twee gemeenten.

De taken van de regiocoördinator zijn vastgesteld en zullen worden uitgevoerd door de beleidsmedewerker huiselijk geweld en kindermishandeling. De beleidsmedewerker heeft circa 16 uur per week beschikbaar voor de coördinerende taken ten behoeve van de Regionale aanpak kindermishandeling.

De startfoto is in Alkmaar als proef uitgevoerd in augustus 2008. Dit heeft veel informatie opgeleverd, waarna een startnotitie is opgesteld voor verdere aanpak. De startfoto is begin maart nog een keer bijgesteld. Op 23 februari jl. zijn de voorbereidingen gestart voor het regionale werkplan. Pas als het werkplan gereed is wil men starten met de activiteiten ten behoeve van het regionale handelingsprotocol en scholingsplan.

Algemene ontwikkelingen

Als aanloop voor het op te stellen werkplan wordt in de regio Alkmaar in de stuurgroep aan de hand van thema's gesproken. De thema's zijn: uitgangspunten/visie, instrumenten, interventies, samenwerking, zorgcoördinatie, verbetering jeugdbeschermingketen, verbetering signalering, melding en doorverwijzing en communicatie en voorlichting. Er wordt steeds een beknopt plan van aanpak gemaakt. Per (cluster van) thema(s) wordt een lid van de stuurgroep trekker, waardoor er van meet af aan sprake is van gedeelde verantwoordelijkheid. De regiocoördinator biedt

daarbij zo nodig ondersteuning. De leden van de projectgroep zijn allen verantwoordelijk voor de terugkoppeling in hun eigen organisatie. Ook kunnen zij deel uitmaken van in te stellen werkgroepen. Nog voor de zomer zullen alle resultaten in een grote conferentie worden gepresenteerd.

Almere

Stand van zaken procesafspraken

In de gemeente Almere is de regionale projectstructuur opgezet. De overlegstructuur is medio maart besproken in het Bestuurlijk Overleg Jeugdzorg waar de zes gemeenten en de provincie vertegenwoordigd zijn.

De regiocoördinator is werkzaam. De startfoto is sinds medio maart gereed. Er ligt een algemene conceptversie van het regionale werkplan. Specifieke actiepunten moeten nog per gemeente worden afgesproken. Er is wel vastgesteld welke personen/instellingen betrokken zijn bij de uitvoering en wat de taken en bevoegdheden van alle betrokkenen zijn. Almere verwacht dat de geringe capaciteit van het aanbod aan hulpverlening bij kindermishandeling de uitvoering van het werkplan zal belemmeren. De opstelling en uitvoering van het regionale handelingsprotocol bevindt zich in de fase van voorbereiding. Ten aanzien van het regionale scholingsplan is nog geen actie ondernomen. Met de voorbereiding wordt in april gestart wanneer het werkplan gereed is.

Algemene ontwikkelingen

De Regionale Aanpak Kindermishandeling heeft er toe geleid dat in heel Flevoland de aanpak van kindermishandeling op de agenda staat. Er is naar aanleiding van de uitkomsten van de startfoto in alle lokale overleggen gesproken over de aanpak van kindermishandeling, om te werken aan bewustmaking, prioriteiten voor actiepunten stellen en kindermishandeling tot structureel agendapunt maken.

Net als in de proefperiode (Almere/Flevoland was in de periode 2003-2006 één van de vier proefregio's RAAK) wordt ook nu weer nauw samen gewerkt met de Aanpak Huiselijk Geweld Flevoland. Het samenwerkingsconvenant Huiselijk Geweld/Kindermishandeling is geëvalueerd, wat leidt tot acties voor verbetering. Snel Hulp, ontwikkeld tijdens de proefperiode, is inmiddels structureel ingevoerd en wordt momenteel onderzocht door de Universiteit van Nijmegen. Snel Hulp is een intensieve ambulante gezinshulpverlening aan gezinnen die nog geen jeugdzorg ontvangen en waar sprake is van kindermishandeling.

Amersfoort

Stand van zaken procesafspraken

In Amersfoort is de regionale projectstructuur opgezet. De regiocoördinator is per 16 maart 2009 gestart met haar werkzaamheden. De startfoto wordt momenteel gemaakt. De opstelling en uitvoering van het regionale werkplan bevindt zich in de fase van voorbereiding. Er is vastgesteld welke personen/instellingen/werkgroepen betrokken zijn bij de uitvoering en de randvoorwaarden zijn geformuleerd. Ten aanzien van het

regionale handelingsprotocol en scholingsplan is nog geen actie ondernomen. De verwachting is dat de regiocoördinator de tweede helft van maart start met de voorbereiding.

Algemene ontwikkelingen

De Regionale aanpak kindermishandeling staat onder regie van de stuurgroep Jong Centraal. Jong Centraal is de benaming van de Centra voor Jeugd en Gezin in Amersfoort e.o. Daarmee zijn de organisaties die er toe doen verantwoordelijk voor de aanpak van kindermishandeling.

De GGD Midden Nederland is de werkgever van de regiocoördinator, die tevens beleidscoördinator huiselijk geweld is in de regio. De betrokken gemeenten van de regio hebben ingestemd met de inhoudelijke regievoering van Jong Centraal en het werkgeverschap van GGD Midden Nederland.

Amsterdam

Stand van zaken procesafspraken

In Amsterdam is de regionale projectstructuur opgezet. Er is een werkgroep opgericht samengesteld uit vertegenwoordigers van Ouder- en Kindcentrum, Gemeentelijke Gezondheidsdienst, jeugdgezondheidszorg, Vangnet Jeugd, Bureau Jeugdzorg, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, zedenpolitie, Raad voor de Kinderbescherming en de gemeenten. Daarnaast is er een klankbordgroep in het leven geroepen waarin naast bovengenoemde nog vele andere organisaties, waaronder kinderartsen uit de ziekenhuizen, zijn vertegenwoordigd.

De regiocoördinator is werkzaam en heeft een aanstelling van 24 uur per week tot eind 2010. De startfoto is sinds februari 2009 gereed.

De opstelling en uitvoering van het regionale werkplan bevindt zich in de voorbereidingsfase. Er is al vastgesteld welke personen/instellingen/werkgroepen betrokken zijn bij het opstellen en uitvoeren van het werkplan. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden van alle betrokkenen, regionale actiepunten en een planning van de activiteiten zijn gedeeltelijk vastgesteld.

In Amsterdam bestaat al een handelingsprotocol kindermishandeling. Dit protocol en de bijbehorende 'Kindspoor' afspraken worden in april en mei 2009 geëvalueerd en eventueel bijgesteld. Er wordt toegewerkt naar een integraal regionaal protocol kindermishandeling en huiselijk geweld.

Op basis van het regionale werkplan en de evaluatie van het Amsterdamse handelingsprotocol kindermishandeling wordt naar verwachting in oktober 2009 gestart met de opstelling van het regionale scholingsplan.

Algemene ontwikkelingen

In de regio Amsterdam is een aantal zaken ontwikkeld die onderdeel gaan vormen van het regionale handelingsprotocol. Zoals het samenwerkingsprotocol dat is opgesteld tussen de afdelingen kindergeneeskunde en verloskunde/gynaecologie van het Academisch Medisch Centrum Amsterdam en Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, de William Schrikker Groep en

de Raad voor de Kinderbescherming. Dit protocol regelt ieders verantwoordelijkheid in de opvolging van signalen van kindermishandeling.

Met de Stichting 1ste Lijn, de zorgverzekeraar Agis en huisartsen en ziekenhuizen werkt de gemeente Amsterdam aan de verbetering van de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld. Tijdens een ronde tafel bijeenkomst waar onder andere alle regionale ziekenhuizen vertegenwoordigd waren, is afgesproken dat alle ziekenhuizen in de regio Amsterdam met hetzelfde signaleringsprotocol gaan werken. Dit voorkomt shopgedrag bij ouders die hun kinderen mishandelen, en daardoor dusdanig letsel veroorzaken dat ze naar het ziekenhuis moeten. In alle ziekenhuizen zal op de zelfde wijze gesignaleerd en actie ondernomen worden. Tevens draagt het bij aan een meer eensluidende samenwerking tussen de ziekenhuizen en de partners zoals het AMK.

Apeldoorn

Stand van zaken procesafspraken

In Apeldoorn is de regionale projectstructuur opgezet. De regiocoördinator is werkzaam en heeft een aanstelling van 8 uur per week tot najaar 2009.

De startfoto wordt momenteel gemaakt, de verwachting is dat deze in april 2009 gereed is. Verder ligt er een conceptversie van het regionale werkplan. Er is vastgesteld welke personen/instellingen/werkgroepen betrokken zijn bij de uitvoering van het werkplan. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokkenen zijn gedeeltelijk geformuleerd. De gemeente geeft aan dat er nog niet voldoende draagvlak is binnen de instellingen die betrokken zijn bij de uitvoering van het regionale werkplan Aanpak Kindermishandeling.

De voorbereiding van het regionale handelingsprotocol start circa september 2009. Het regionale scholingsplan is in voorbereiding. Er is gedeeltelijk vastgesteld welke personen /instellingen/werkgroepen betrokken zijn bij de uitvoering en wat de doelen zijn van het scholingsplan.

Arnhem

Stand van zaken procesafspraken

In Arnhem is de regionale projectstructuur gereed en ondergebracht in de projectstructuur Centrum voor Jeugd en Gezin en de projectstructuur Huiselijk Geweld. De praktische uitwerking is gekoppeld aan de 'Backoffice Centrum voor Jeugd en Gezin'.

De regiocoördinator is werkzaam sinds november 2008. De aanstelling duurt tot eind 2010.

De gemeente Arnhem streeft ernaar de startfoto in juni 2009 gereed te hebben. Ten aanzien van de opstelling en uitvoering van het regionale werkplan is nog geen actie ondernomen, omdat de uitkomsten van de startfoto nog niet bekend zijn. De uitkomsten worden besproken tijdens een werkconferentie in juni of september 2009, waarna met de betrokken partijen het regionale werkplan en de regionale actiepunten worden opgesteld.

Het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding. Er is inmiddels vastgesteld welke personen/instellingen/werkgroepen betrokken zijn bij de uitvoering en wat hun taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn. Ook zijn de doelen van het handelingsprotocol geformuleerd, er is een planning van de activiteiten beschikbaar en er zijn randvoorwaarden vastgesteld.

De opstelling van het regionale scholingsplan zal starten zodra de uitkomsten van de startfoto bekend zijn. Er is op provinciaal niveau wel een werkgroep gestart die beoogt een provinciaal scholingsplan over 'signaleren' te ontwikkelen.

Arnhem - Achterhoek

Stand van zaken procesafspraken

De opzet van de regionale projectstructuur is in de Achterhoek gereed. Er is vastgesteld welke instellingen/werkvelden vertegenwoordigd moeten zijn in de stuurgroep en welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden de stuurgroep krijgt. Deze stuurgroep is aangehaakt bij de Stuurgroep Huiselijk Geweld Achterhoek.

De regiocoördinator is werkzaam. De uren zijn verdeeld tussen Yunio (organisatie voor kraamzorg, jeugdgezondheidszorg en kinderopvang) en de Gemeentelijke Gezondheidsdienst naar rato van inzet. De Achterhoek geeft aan dat de factoren budget en tijd het functioneren van de regiocoördinator belemmeren en dat er aanleiding is om de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de regiocoördinator – zoals vastgelegd tijdens de voorbereiding - bij te stellen.

De uitvoering van de startfoto bevindt zich in de fase van voorbereiding. Met het opstellen van het regionale werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan is nog niet gestart. Men wil eerst de gegevens van de startfoto afwachten.

Algemene ontwikkelingen Arnhem en Arnhem/Achterhoek

Het was lange tijd onduidelijk of de regio Achterhoek, als subregio van Arnhem een eigen regiocoördinator zou aanstellen. Door deze onduidelijkheid heeft het langer geduurd voordat er tot aanstelling kon worden over gegaan. Begin februari is twee personen van start gegaan die taken hebben verdeeld en aan de slag zijn gegaan met de startfoto.

Breda

Stand van zaken procesafspraken

De opzet van de regionale projectstructuur is in de gemeente Breda in voorbereiding.

De al bestaande stuurgroep 'Versterking aanpak huiselijk geweld' wordt ook de stuurgroep 'Regionale aanpak kindermishandeling'. Er is vastgesteld welke instellingen/werkvelden vertegenwoordigd moeten zijn in de stuurgroep. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de stuurgroep zijn gedeeltelijk vastgelegd.

De regiocoördinator is werkzaam sinds november 2008 voor 20 uur per week. De aanstelling duurt tot eind 2010/begin 2011.

De startfoto wordt momenteel gemaakt, de verwachting is dat deze eind maart 2009 gereed is.

Er is een conceptversie van het regionale werkplan. Duidelijk is welke personen, instellingen en werkgroepen betrokken zijn bij de uitvoering, evenals hun taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De regionale actiepunten worden nog uitgebreid als de startfoto klaar is.

De opstelling en uitvoering van het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding. Er zijn gesprekken gaande met de personen/instellingen die betrokken zijn bij de uitvoering, de eerste bijeenkomst vindt in april 2009 plaats.

Ten aanzien van het regionale scholingsplan is nog geen actie ondernomen. De voorbereiding start in april/mei 2009 en vanaf september/oktober 2009 start de scholing.

Regionale actiepunten (deze worden in een later stadium nog uitgebreid):

Actiepunt 1: Scholing vooral inzetten op signalen en preventie.

Actiepunt 2: Kindspoor implementeren en versterken.

Actiepunt 3: Protocol 'verslaafde ouders' inbedden in handelingsplan.

In april/mei 2009 worden de regionale actiepunten definitief vastgesteld en zal er verdere actie op worden ondernomen.

Algemene ontwikkelingen

Er zijn vruchtbare gesprekken gaande tussen de instellingen die zich bezighouden met de bestrijding van huiselijk geweld en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling over de ontwikkeling van een meldcode kindermishandeling. De opzet is om alle kinderen die te maken hebben met huiselijk geweld standaard te melden (op dit moment besluit de politie nog op basis van eigen inzichten wie wel en wie niet gemeld wordt). Verder vindt er medio april een lunchbijeenkomst/miniconferentie plaats over de Rotterdamse meldcode. Deze zal als voorbeeld dienen voor een eigen meldcode. De insteek is een pragmatische: wat gebruikt kan worden, zal integraal worden overgenomen.

Delft

Stand van zaken procesafspraken

De opzet van de regionale projectstructuur is in Delft in voorbereiding. De projectstructuur moet nog worden vastgesteld, evenals de instellingen/werkvelden die vertegenwoordigd moeten zijn in de stuurgroep en de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de stuurgroep. De regiocoördinator is werkzaam sinds 1 januari 2009 voor 22 uur per week. De aanstelling duurt tot en met december 2010.

De startfoto wordt gemaakt en is naar verwachting op korte termijn gereed. Vanaf deze datum beginnen de voorbereidingen voor het regionale werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan.

Algemene ontwikkelingen

De Regionale Aanpak Kindermishandeling versterkt goede aanpakken die in de regio al zijn ontwikkeld. Zoals in het Reinier de Graafgasthuis in Delft, waar screening en begeleiding van ouders plaatsvindt in geval van risicovol opvoedingsgedrag. Of de huisartsen in de regio die zijn geschoold in het signaleren en bespreekbaar maken van huiselijk geweld, waarbij het kind als getuige van huiselijk geweld als thema is meegenomen in de training van de Stichting Eerstelijns Ondersteuning (ELO).

Den Bosch

Stand van zaken procesafspraken

In Den Bosch is de regionale projectstructuur opgezet. De regiocoördinator is werkzaam sinds augustus 2008 voor 36 uur per week. De aanstelling duurt tot juli 2011.

De startfoto is gereed. De opstelling en uitvoering van het regionale werkplan bevindt zich in de fase van voorbereiding. Vastgesteld is inmiddels welke instellingen en personen hierbij betrokken zullen zijn en globaal welke regionale actiepunten aan de orde zullen komen. Ook het regionale handelingsprotocol is in voorbereiding, maar in een minder vergevorderd stadium dan het werkplan. Er is vastgesteld welke personen/instellingen betrokken moeten zijn bij de opstelling en uitvoering van het protocol.

Het opstellen van een regionaal scholingsplan zal beginnen als de uitkomsten van de startfoto bekend zijn. Er wordt momenteel al wel een werkgroep scholing samengesteld.

Algemene ontwikkelingen

Integraal Toezicht Jeugdzaken (ITJ) is nauw betrokken is bij de aanpak van kindermishandeling in Den Bosch en levert een constructieve bijdrage. Het ITJ streeft naar prestatie-indicatoren voor effectmeting van de ingezette interventies. De discussie hierover op beleidsniveau verscherpt de visie op implementeren en daagt betrokken partijen uit om te komen met cijfers (op lokaal niveau). Dit is nog geen sinecure, omdat op dit niveau weinig cijfers gegenereerd worden.

Er zullen waarschijnlijk drie regionale werkplannen ontstaan omdat de betrokken instellingen niet altijd in alle 21 gemeenten werken.

Op 2 april 2009 is een regionale bijeenkomst georganiseerd waar, in aanwezigheid van minister Rouvoet van Jeugd en Gezin, zowel voor het Centrum voor Jeugd en Gezin als voor de Regionale aanpak kindermishandeling het startsein werd gegeven.

Den Haag

Stand van zaken procesafspraken

In Den Haag is de regionale projectstructuur opgezet. De regiocoördinator is inmiddels werkzaam en heeft een aanstelling van 40 uur per week. De startfoto wordt gemaakt en is binnenkort gereed.

De opstelling en uitvoering van het regionale werkplan bevindt zich in de fase van voorbereiding. Er is een aantal aspecten gedeeltelijk vastgesteld: de personen/instellingen/werkgroepen die betrokken zijn bij de uitvoering; de taken,

verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokkenen; een probleemanalyse; een planning van de activiteiten en een plan voor borging en implementatie. Met de opstelling van een regionaal handelingsprotocol wordt gestart in maart 2009. Wanneer de startfoto en het regionale werkplan gereed zijn wordt tevens gestart met de voorbereidingen voor een scholingsplan.

Algemene ontwikkelingen

In de regio Den Haag zijn zeer succesvolle aanpakken ontwikkeld waar de Regionale Aanpak Kindermishandeling op aansluit. Het Medisch Centrum Haaglanden heeft het afgelopen jaar een nieuw protocol Kindermishandeling ingevoerd. Het verplegend personeel van de Spoedeisende Hulp is geschoold. In navolging hiervan worden in samenwerking met de Gemeentelijke Gezondheidsdienst ook de ambulancediensten geschoold.

Den Helder

Stand van zaken procesafspraken

De opzet van de regionale projectstructuur is in de gemeente Den Helder in voorbereiding. De regiocoördinator is werkzaam per 1 januari 2009. De aanstelling heeft de omvang van in totaal 432 uren en loopt tot 31 december 2009. De startfoto bevindt zich in de fase van voorbereiding, evenals het regionale werkplan. Voor de opstelling van het werkplan is gedeeltelijk vastgesteld welke personen/instellingen daarbij betrokken zijn; taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van alle betrokkenen; globale regionale actiepunten. Ten aanzien van de opstelling en uitvoering van het regionale handelingsprotocol en scholingsplan is nog geen actie ondernomen. De gemeente Den Helder verwacht dat de projectstructuur, de startfoto, het werkplan en het handelingsprotocol in augustus 2009 gereed zijn.

Regionale actiepunten

Actiepunt 1: Verbeteren samenwerkingsafspraken tussen Steunpunt Huiselijk Geweld en bureau jeugdzorg.

Actiepunt 2: Realiseren van een laagdrempelig aanbod Eigen Kracht-conferenties binnen Centrum voor Jeugd en Gezin en Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld.

Actiepunt 3: Implementatie Noord-Hollands protocol kindermishandeling in kinderopvang en onderwijs.

De actiepunten worden in het werkplan nader geconcretiseerd.

Dordrecht

Stand van zaken procesafspraken

Er is in de gemeente Dordrecht nog geen regionale projectstructuur opgezet. De voorbereiding is begin maart 2009 gestart. De regiocoördinator is per 1 maart 2009 aangesteld en onderzoekt op dit moment welke partijen in de stuurgroep vertegenwoordigd moeten zijn.

De gemeente verwacht de startfoto 1 april 2009 gereed te hebben. De voorbereiding voor het opstellen van het regionale werkplan, het handelingsprotocol en het scholingsplan start op het moment dat de startfoto gereed is.

Algemene ontwikkelingen

Tijdens het traject van de startfoto werd duidelijk dat in de regio Dordrecht al veel gebeurt in de aanpak van kindermishandeling. De politie, bureau jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming werken met Kindspoor. Het traject richt zich op de vroegtijdige signalering en aanpak van situaties waarin kinderen getuige zijn van huiselijk geweld. Kindspoor sluit in Dordrecht aan bij het veiligheidshuis voor screening en monitoring en bij het regionaal hulpverleningsteam voor huiselijk geweld. Het multidisciplinair team in het Albert Schweitzer ziekenhuis werkt met een protocol waarbij arts, psycholoog en maatschappelijk werk een gezamenlijke aanpak hebben bij een vermoeden van kindermishandeling.

Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) onderzoekt momenteel in samenwerking met het School Maatschappelijk Werk op welke wijze de communicatie tussen het onderwijs en het AMK kan verbeteren.

Ede

Stand van zaken procesafspraken

In Ede is de regionale projectstructuur opgezet. De regiocoördinator is werkzaam. De startfoto wordt momenteel gemaakt. Ten aanzien van het regionale werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan is nog geen actie ondernomen. De gemeente wil de uitkomsten van de startfoto afwachten alvorens hier mee te starten. Vanwege de vele werkzaamheden in het kader van huiselijk geweld (zoals huisverbod, veiligheidshuis) heeft de regiocoördinator te weinig tijd voor de startfoto en het werkplan. Met Ede is overeengekomen dat in de periode februari – juli 2009 Spectrum CMO Gelderland de werkzaamheden rond de startfoto en het werkplan verricht.

Eindhoven

Stand van zaken procesafspraken

In Eindhoven is de regionale projectstructuur opgezet. De stuurgroep is formeel van start gegaan na de startconferentie op 26 maart 2009. De regiocoördinator is werkzaam. De startfoto is gereed en gepresenteerd tijdens de startconferentie. De opstelling en uitvoering van het regionale werkplan bevindt zich in de voorbereidende fase. De belangrijkste aspecten waarmee men rekening moet houden bij de opstelling van een werkplan zijn gedeeltelijk vastgesteld: de personen/instellingen die betrokken zijn bij de uitvoering; regionale actiepunten en doelen van de actiepunten. Een planning van de activiteiten, een formulering van de randvoorwaarden en een plan voor borging en implementatie ontbreken nog. Het regionale handelingsprotocol en scholingsplan zijn in voorbereiding.

Algemene ontwikkelingen

Het uitzetten van de startfoto in de regio, waarbij gelijktijdig verschillende doelgroepen zijn uitgenodigd, heeft veel gespreksstof opgeleverd tussen de partijen. De constatering dat er nog veel niet geregeld is op het gebied van de aanpak van kindermishandeling was confronterend maar leidde ook tot energie om er iets aan te doen. Het bijtrekken van het verschil tussen de stad Eindhoven (met veel voorzieningen en waarin de aanpak kindermishandeling al een expliciete plaats heeft) en de omliggende kleinere plaatsen is een punt van zorg. Op 26 maart 2009 is er een startbijeenkomst georganiseerd waar een convenant gesloten is tussen de wethouders over de aanpak kindermishandeling. Eindhoven heeft begin februari een digitale nieuwsbrief verzonden naar betrokken partijen (wethouders/beleidsambtenaren) over de stand van zaken als het gaat om de regionale aanpak van kindermishandeling.

Emmen

Stand van zaken procesafspraken

In Emmen is de regionale projectstructuur opgezet. De regiocoördinator is werkzaam en heeft een aanstelling voor 28 uur per week tot 2011.

De gegevens voor de startfoto worden verzameld in maart en april 2009. Met de opstelling van het regionale werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan wordt gestart in mei 2009, op het moment dat de startfoto gereed is.

Algemene ontwikkelingen

Drenthe is een kleine regio met korte lijnen tussen de provincie, gemeenten en voorzieningen en een kleiner inwoneraantal. Uit de eerste oriëntatie en kennismaking blijkt dat er verschillende regionale en lokale initiatieven zijn voor de aanpak kindermishandeling.

Drenthe heeft:

- Protocol 1e hulp bij huiselijk geweld;
- Daphne project aanpak kindermishandeling;
- Centrum voor jeugd en gezin Emmen; Het Centrum voor Jeugd en Gezin in Emmen staat als goed praktijkvoorbeeld beschreven in de brochure 'Naadloos aangesloten', een uitgave van de MOgroep over succesvolle aansluitingen tussen maatschappelijk werk en jeugdzorg
- Kindspoor;
- Drentse verwijzindex.

In Drenthe staat de aanpak van kindermishandeling redelijk op de kaart.

Partijen/instellingen werken vrij goed samen en zijn over de onderlinge samenwerking redelijk tevreden. De regionale aanpak kindermishandeling heeft deze samenwerking geïntensiveerd.

Op bestuurlijk vlak is het echter een doolhof van regiegroepen, werkgroepen, stuurgroepen en initiatiefgroepen. Het is niet duidelijk wie nu eigenlijk de regie heeft.

Enschede

Stand van zaken procesafspraken

In Enschede is de regionale projectstructuur opgezet. De regiocoördinator is werkzaam. De gemeente geeft aan dat er een spanning bestaat tussen de beschikbare tijd en de hoeveelheid taken. Deze factor heeft een belemmerende werking op zowel het functioneren van de stuurgroep als die van de regiocoördinator. Om deze belemmerende factor op te heffen heeft men ervoor gekozen meer te focussen op prioriteiten en de beschikbare middelen te verhogen met provinciale middelen zodat er drie jaar lang 1 fte beschikbaar is in Twente voor de uitrol van de Regionale aanpak kindermishandeling en de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin. De startfoto wordt momenteel gemaakt. De opstelling en uitvoering van het regionale werkplan is in voorbereiding. In Twente wordt de uitrol van de Regionale aanpak kindermishandeling gekoppeld aan de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin en hierdoor lopen diverse actielijnen en procesafspraken in elkaar over. Er is al een projectplan Centrum voor Jeugd en Gezin Twente vastgesteld. Zomer 2009 zullen de diverse actielijnen resulteren in een actieplan. Ook het regionale handelingsprotocol bevindt zich in de voorbereidingsfase. Een regionaal scholingsplan wordt al uitgevoerd. In dit kader worden trainingen Vroegsignalering en trainingen Triple P gegeven.

Regionale actiepunten (wordt in een later stadium nog verder uitgebreid)

Actiepunt 1: de Regionale aanpak kindermishandeling aansluiten bij de ontwikkeling van het Centrum Jeugd en Gezin.

Actiepunt 2: bestaande protocollen en werkprocessen benutten.

Gouda

Stand van zaken procesafspraken

In Gouda is de regionale projectstructuur opgezet. De regiocoördinator is werkzaam en heeft een aanstelling voor 20 uur per week. De startfoto is gereed sinds 1 januari 2009. De opstelling en uitvoering van een regionaal werkplan, regionaal handelingsprotocol en een scholingsplan bevinden zich in de voorbereidingsfase.

Algemene ontwikkelingen

Gouda blijkt een zeer actieve regio te zijn in de aanpak van kindermishandeling. Dankzij het programma 'Let op de kleintjes' krijgen veel kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld hulp en ondersteuning. 'Let op de kleintjes' is een psycho-educatieve cursus voor kinderen die getuige zijn (geweest) van huiselijk geweld. De methodiek is zo succesvol dat een peuter-moedergroep, een groep voor het jonge basisschoolkind en een groep voor het oudere basisschoolkind worden gestart. Verder is het traject Kindspoor een succes: 40 procent van de meldingen bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling zijn afkomstig uit dit traject. Kindspoor is een samenwerkingsproject van de politie, bureau jeugdzorg en de Raad voor de

Kinderbescherming. Het traject richt zich op de vroegtijdige signalering en aanpak van situaties waarin kinderen getuige zijn van huiselijk geweld.

Er is recent een onderzoek door de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) uitgevoerd naar het gebruik en de ervaringen van het Protocol 'Vermoeden Kindermishandeling'. Dit protocol is ontwikkeld door de GGD en het expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding in Zuid-Holland (JSO) en verspreid onder de basisscholen in de regio. Naar aanleiding van het onderzoek wordt het protocol geactualiseerd. De regionale aanpak kindermishandeling draagt hieraan bij door deze initiatieven in de regio meer bekend te maken en aan te sluiten bij de verdere regionale ontwikkeling van het Kindspoortraject en het protocol 'Vermoeden van kindermishandeling'.

Groningen

Stand van zaken procesafspraken

In Groningen is de regionale projectstructuur in voorbereiding. Er is gedeeltelijk vastgesteld welke instellingen/werkvelden vertegenwoordigd moeten zijn in de stuurgroep, maar het is nog niet geheel duidelijk waar de stuurgroep ondergebracht wordt. Er is voor gekozen niet een aparte stuurgroep te formeren. Ook de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de stuurgroep zijn nog niet geformuleerd. De regiocoördinator is werkzaam en heeft een aanstelling voor 24 uur per week. De startfoto is per eind maart 2009 gereed.

Het regionale werkplan is in voorbereiding. Er is al een aantal onderdelen gedeeltelijk vastgesteld: de personen/instellingen/werkgroepen die betrokken zijn bij de uitvoering en de (doelen) van de regionale actiepunten. Nog niet vastgesteld zijn de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van alle betrokkenen, een planning en randvoorwaarden voor uitvoering.

Ten aanzien van de opstelling en uitvoering van het regionale handelingsprotocol en scholingsplan is nog geen actie ondernomen. De voorbereidingen starten op het moment dat de startfoto en het regionale werkplan gereed zijn.

Algemene ontwikkelingen

De Regionale Aanpak Kindermishandeling sluit aan bij het convenant Sluitende Aanpak Kindermishandeling, dat in 2005 door de provincie is geïnitieerd. Dit convenant is ondertekend door 25 hulpverleningsinstellingen en heeft geresulteerd in een handelingsprotocol waarin een sluitende werkstructuur beschreven is van de hulpverlening na melding van kindermishandeling.

Sinds 2008 hebben de gemeenten en de provincie een bestuursakkoord Jeugd 2008-2012. De regionale aanpak van kindermishandeling staat beschreven in het stappenplan dat onderdeel is van het akkoord. Welke concrete punten zijn daarin beschreven? Is dat al uitgewerkt?

Haarlem

Stand van zaken procesafspraken

In Haarlem is de regionale projectstructuur in voorbereiding. De gemeente Haarlem heeft sinds 3 maart 2009 een regiocoördinator. Deze gaat eerst werken aan de startfoto. Pas als deze gereed is, worden de voorbereidingen gestart voor het opstellen van een regionaal werkplan, een handelingsprotocol en een scholingsplan.

De Regionale aanpak kindermishandeling gaat aansluiten bij het advies van de inspectie (integraal toezicht jeugd) en bij de ontwikkelingen rond het Centrum voor Jeugd en Gezin in de regio. Ook met de aanpak van huiselijk geweld zal een directe relatie zijn. Er zijn twee regio's die zoveel mogelijk op het thema kindermishandeling zullen samenwerken. De regio Zuid- en de regio Midden-Kennemerland kennen ieder een eigen overlegstructuur. Een kernprojectgroep gaat het initiatief nemen. Het voorstel is om alle regionale instellingen vier keer per jaar bij elkaar te halen om over de voortgang geïnformeerd te worden. In subwerkgroepen worden uitvoerders betrokken. Een organigram wordt als een van de eerste producten gemaakt. Over de positie van de gemeenten Castricum en de Haarlemmermeer worden aparte afspraken gemaakt.

Heerlen

Stand van zaken procesafspraken

In Heerlen is de regionale projectstructuur opgezet. De regiocoördinator start zijn/haar werkzaamheden per 1 april 2009 en heeft een aanstelling voor 22 uur per week voor de duur van twee jaar.

In het najaar van 2008 heeft een eerste inventarisatie plaatsgevonden voor de startfoto. In maart is, met behulp van een extern bureau, gestart met de uitwerking van de startfoto. Deze is per 31 maart 2009 gereed.

Het regionaal werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan moeten nog worden ontwikkeld. De regiocoördinator gaat per 1 april 2009 met deze projectonderdelen aan de slag.

Regionale actiepunten

Actiepunt 1: Convenant meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Ondertekening van het convenant vindt plaats in juni 2009.

Algemene ontwikkelingen

In Zuid-Limburg is sprake van vergaande samenwerking tussen de regio's Heerlen en Maastricht. Aldus is er sprake van één projectgroep Zuid-Limburg waarin beide regio's vertegenwoordigd zijn. Zie voor verdere algemene ontwikkelingen de beschrijving bij Maastricht.

Helmond

Stand van zaken procesafspraken

In Helmond is de regionale projectstructuur in voorbereiding. De regiocoördinator is werkzaam.

De startfoto is gereed. Verder ligt er een conceptversie van het regionale werkplan. Er is vastgesteld welke personen/instellingen betrokken zijn bij de uitvoering van het werkplan. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokkenen zijn gedeeltelijk vastgesteld, evenals de regionale actiepunten, de randvoorwaarden en een plan voor borging en implementatie. Een formulering van de doelen die men wil behalen en een planning van de activiteiten ontbreken nog maar zijn naar verwachting eind april/begin mei 2009 gereed. Een regionaal handelingsprotocol en scholingsplan zijn in voorbereiding.

Regionale actiepunten (concept)

Onderstaande 13 speerpunten zijn benoemd in samenwerking met een groot aantal organisaties: de LEVgroep; Bureau Jeugdzorg en AMK; Zorgboog; Politie; GGD Brabant-Zuidoost; GGZ Oost-Brabant; Elkerliek ziekenhuis; Gemeenten Peelregio; Stichting welzijn Helmond; AMW Deurne; Onderwijs; Savant; Huisartsen; Novadic-Kentron; MEE Zuidoost Brabant; ORO; Homestart; Raad van Kinderbescherming; BJ Brabant; Kinderopvang; OCGH advies; De Combinatie; Slachtofferhulp. De speerpunten zijn onderverdeeld aan de hand van het zorgcontinuüm van Hermanns en de startfoto.

Preventie voor iedereen

1. Voorlichtingsfolder 'geweldloos opvoeden' voor ouders/opvoeders en beroepskrachten verspreiden.
2. Opvoeders voorlichten over Shaken Baby Syndroom (SBS) door middel van film en folder.
3. Selecteren of ontwikkelen en uitvoeren van outreachend groepsgewijze pre- en postnatale voorlichting op het gebied van opvoeding.
4. *a*: Verdiepingsmodule kindermishandeling meenemen in het aanbod naar het basisonderwijs via de pilot 'Scholenslag'.
4. *b*: Verdiepingsmodule kindermishandeling opnemen in onderwijscurriculum van basisscholen als aanvulling op bestaande lespakketten zoals leefstijl, sociale vaardigheidstraining, Marietje Kessels etc.
5. Bekendheid geven aan het thema kindermishandeling bij ouders en kinderen, eventueel in aansluiting op de landelijke campagne.

Preventie voor gezinnen

6. Invoeren van instrument om veiligheidsrisico's voor de kinderen te taxeren in gevallen waarin een interventie wordt overwogen.
7. *a*: Implementeren van een werkproces tussen Bureau Jeugdzorg, GGZ Oost Brabant met als doel professionals in GGZ-volwassenenzorg in de regio Helmond alerter te

maken op de risico's die kinderen van ouders met een psychiatrische problematiek lopen en weten hoe te handelen.

7. *b*: Intensivering van het aanbod voor gezinnen met ouders met een psychiatrische problematiek en/of verslavingsproblematiek om de preventie van problemen en de bescherming van kinderen te realiseren.

Interventies bij vroege signalen

8. Invoeren van valide instrumenten voor vroegsignalering door verloskundigen en kraamverzorgenden.
9. Uitbreiding van scholing van professionals die onvoldoende geschoold zijn.

Reacties op vermoedens en constatering: melden, helpen en beschermen

10. *a*. Invoeren van regionaal handelingsprotocol dat aansluit op de werkwijze binnen de verwijzindex Zorg voor Jeugd
10. *b*. Invoeren van een instellingsprotocol per sector zoals zeer waarschijnlijk verplicht wordt gesteld door de wet in het najaar van 2009.
11. *a*. Aanscherpen van de samenwerking tussen de aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld vastgelegd in het plan van aanpak huiselijk geweld.
11. *b*. Opstellen van bestuurlijk convenant en convenant gegevensuitwisseling tussen ketenpartners huiselijk geweld en kindermishandeling.
11. *c*. Schriftelijk vastleggen van het casusbeheer tussen Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) als het gaat om uitwisseling meldingen en terugkoppeling melder en opvragen van informatie.
12. Uitbreiding en/of doorontwikkeling van programma's voor de begeleiding of behandeling van slachtoffers als gevolg van kindermishandeling en/of huiselijk geweld.
13. Invoering NODO-procedure (Nader Onderzoek Doodsoorzaken) indien deze wettelijk verplicht wordt gesteld.

Algemene ontwikkelingen

De voortgang van de Regionale aanpak kindermishandeling wordt door de regiocoördinator voortvarend opgepakt, getuige het feit dat de startfoto gereed is en er een vergevorderd conceptwerkplan ligt. Tegelijkertijd constateert men in Helmond een aantal problemen. Ten eerste worstelen de verantwoordelijke ambtenaren met de gelijktijdige ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). De Regionale aanpak kindermishandeling dreigt hierdoor wat onderbelicht te worden omdat de ontwikkeling van het CJG veel aandacht vraagt.

Een tweede probleem is dat de 'toekomstige' medewerkers van het CJG voor ogen hebben dat de Regionale aanpak kindermishandeling zich vooral richt op het bestrijden van al geconstateerde kindermishandeling. Dit beeld is niet terecht, de aanpak is ook gericht op preventie.

Een derde probleem is dat het CJG lokaal wordt ontwikkeld en de Regionale aanpak kindermishandeling een regionale aanpak vraagt. Aanpassing op de lokale werkwijze CJG werkt vertragend op dit moment.

Helmond heeft een nieuwsbrief verstuurd naar betrokken partijen (wethouders, beleidsambtenaren en veldorganisaties) met uitleg over de Regionale aanpak kindermishandeling en al ondernomen acties en stand van zaken.

Hilversum

Stand van zaken procesafspraken

In Hilversum is de regionale projectstructuur opgezet. De stuurgroep bestaat uit vier wethouders Jeugd. In de werkgroep zitten vooral managers en stafmedewerkers van onder andere bureau jeugdzorg/Advies en Meldpunt Kindermishandeling. In de stuurgroep legt de regiocoördinator verantwoording af en worden besluiten genomen. De werkgroep is adviserend aan de stuurgroep.

De regiocoördinator is werkzaam en heeft een aanstelling voor 20 uur per week tot eind 2010. De regiocoördinator is bezig met een uitgebreide ronde langs alle instellingen en organisaties.

De startfoto is per 31 maart 2009 gereed. Inmiddels is begonnen met de voorbereidingen voor het opstellen van het regionale werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan.

Leeuwarden

Stand van zaken procesafspraken

In Friesland is de regionale projectstructuur in voorbereiding. De regiocoördinator is gestart per 1 maart 2009.

De startfoto is in voorbereiding. De afronding is eind juni 2009 gepland. Er wordt op dit moment bekeken in hoeverre de uitvoering van de startfoto op regionaal niveau kan plaatsvinden. Dit heeft de voorkeur, gezien het feit dat Friesland 31, veelal kleine, gemeenten kent.

Een van de eerste taken van de regiocoördinator is het opstellen van een regionaal werkplan. Er is al voorbereidend werk verricht door Partoer CMO Fryslân en het Platform Kindermishandeling dat heeft geresulteerd in een notitie 'Op naar een Friese aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld'.

Het regionale handelingsprotocol en scholingsplan zijn eveneens in voorbereiding. Er is een voorstel neergelegd om het regionale handelingsprotocol van Amsterdam te volgen. De Friese aanpak is gericht op kindermishandeling en huiselijk geweld, wat betekent dat het regionale handelingsprotocol zowel voor kindermishandeling als huiselijk geweld ingevoerd zal worden.

Algemene ontwikkelingen

Friesland heeft al jarenlang een actief platform kindermishandeling dat onderdeel wordt van de projectstructuur Regionale aanpak kindermishandeling. Het platform is het overlegorgaan van bureau jeugdzorg/AMK, Jeugdhulp Friesland, Raad voor de Kinderbescherming, politie, GGD, Openbaar Ministerie, slachtofferhulp, maatschappelijk werk, thuiszorg en CMO. Verder bestaat er in Friesland de 'rode kaart', die twee keer per jaar uitkomt en actuele informatie bevat over feiten en cijfers

over de aard, omvang en aanpak van kindermishandeling. Er ligt een concept scholingsplan 'Signaleren van en handelen bij kindermishandeling voor beroepskrachten in (voor)schoolse voorzieningen'. Het programma Triple P is in Friesland ingevoerd.

Leiden

Stand van zaken procesafspraken

In Leiden is de regionale projectstructuur opgezet. De regiocoördinator is inmiddels werkzaam en heeft een aanstelling voor 20 uur per week tot eind 2010.

De startfoto wordt momenteel gemaakt en is medio april 2009 gereed.

De opstelling van het regionale werkplan bevindt zich in een eerste stadium van de voorbereidende fase. Er is nog niet vastgesteld welke personen/instellingen betrokken zijn bij de uitvoering; de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokkenen zijn nog niet helder; er is nog geen probleemanalyse gemaakt; er zijn nog geen regionale actiepunten met bijbehorende doelen geformuleerd; er is nog geen planning van de activiteiten opgesteld; de randvoorwaarden zijn nog niet duidelijk en er is geen plan voor borging en implementatie gemaakt.

Ook het regionale handelingsprotocol en scholingsplan zijn in voorbereiding.

Algemene ontwikkelingen

In Leiden is een aantal ontwikkelingen tot stand gebracht. Ten eerste zorgt het convenant Ketenaanpak Jeugdbeleid, Jeugdzorg en Gezinsondersteuning (getekend op 16 maart 2007) voor een samenhangende invoering van de verwijzindex, de methodiek 'één gezin, één plan' en de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin. Daarnaast komt de aandacht voor de aanpak van kindermishandeling in Leiden onder meer tot uiting in een scholingsaanbod voor beroepskrachten in het basisonderwijs en in de peuterspeelzalen en de kinderopvang. Verder bestaat er in Leiden de Kenniskring Kindermishandeling. Doel van de kenniskring is deskundigheidsbevordering en uitwisseling van actualiteiten op het gebied van de preventie van kindermishandeling. De bijeenkomsten die de kenniskring regelmatig organiseert bieden plaats aan zestig deelnemers en zitten meestal vol.

Verder loopt er op dit moment een onderzoek naar het gebruik en verdere mogelijkheden van het taxatie-instrument CARE-NL.

Maastricht

Stand van zaken procesafspraken

In Maastricht is de regionale projectstructuur opgezet. Samen met centrumgemeente Heerlen heeft Maastricht gekozen voor één regionale projectgroep. Verder wordt er geen aparte stuurgroep opgericht maar aangesloten bij bestaande overlegstructuren.

De regiocoördinator is werkzaam sinds 1 januari 2009. Van 1 januari tot en met 1 april 2009 is de omvang van de aanstelling 32 uur per week, vanaf 1 mei tot en met 30 november 2010 wordt dat verminderd tot 20 uur per week. De startfoto wordt momenteel gemaakt en is naar verwachting eind april 2009 gereed.

Ten aanzien van het regionale werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan is nog geen actie ondernomen.

Stand van zaken regionale actiepunten

Actiepunt 1: Convenant meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Ondertekening van het convenant vindt plaats in juni 2009.

Algemene ontwikkelingen

In Zuid-Limburg heeft de Stuurgroep Meldcode Huiselijk geweld/Kindermishandeling (bestaande uit de implementatieadviseur Regionale aanpak kindermishandeling, de coördinator van het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld, de directeur van het Blijf-van-mijn-lijfhuis, de beleidsmedewerker Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en beleidsambtenaren van Maastricht en Heerlen) de meldcode Huiselijk geweld/Kindermishandeling opgesteld. Deze werd 4 maart 2009 gepresenteerd tijdens een bijeenkomst voor circa dertig vertegenwoordigers uit diverse geledingen (bureau jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg, welzijnswerk, vrouwenopvang, jeugdhulpverlening, politie, reclassering, veiligheidshuizen, instellingen voor geestelijke gezondheidszorg en gemeenten en provincie). Men ging unaniem 'akkoord' met het document en het daaraan gekoppelde implementatieplan. Formele ondertekening door bestuurders vindt plaats op 18 juni 2009. Deze meldcode regelt dat alle betrokken partijen hun verantwoordelijkheid nemen als een kind mishandeld wordt, door te zorgen voor een veilige situatie en hulp.

Er wordt gewerkt aan een adequate aanpak van (signalen van) kindermishandeling en huiselijk geweld vanuit de eerste lijn. Eerste concrete actie is een studieavond over de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld bedoeld voor onder meer verloskundigen, paramedici, vrijgevestigde psychologen/orthopedagogen en medewerkers van de spoedeisende hulp.

De provincie heeft het initiatief genomen om samen met bureau jeugdzorg een bijeenkomst te organiseren voor alle Limburgse instellingen voor geestelijke gezondheidszorg. Doel is te bezien of en op welke wijze de Gelderse Aanpak geïmplementeerd kan worden in Limburg.

Gezien de opnieuw oplopende wachtlijsten bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling wil de provincie het gesprek starten over een breed gedragen, kwalitatieve (samenwerkings)impuls teneinde te voorkomen dat voortdurend ad hoc wordt gereageerd en enkel wordt gekeken naar middelen vanuit onmacht.

Nijmegen

Stand van zaken procesafspraken

De procedure in de gemeente ten behoeve van de Regionale aanpak kindermishandeling heeft vrij lang geduurd. College en raad zijn nu akkoord. In Nijmegen is de projectstructuur in voorbereiding. De stuurgroep wordt aangehaakt aan de Stuurgroep Huiselijk Geweld.

De startfoto is in voorbereiding. Ten aanzien van de overige procesafspraken (regionaal werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan) is nog geen actie ondernomen. De

voorbereidingen voor deze activiteiten gaan van start zodra de regiocoördinator in mei 2009 wordt aangesteld. De positionering van de regiocoördinator is bij de GGD Nijmegen

Rotterdam

Stand van zaken procesafspraken

De aanstelling van de regiocoördinator is in voorbereiding. Er zijn op bestuurlijk niveau afspraken gemaakt tussen de wethouders van Spijkenisse, Vlaardingen en Rotterdam over het inbedden van de Regionale aanpak kindermishandeling in het programma Ieder Kind Wint. Er is besloten dat deze drie wethouders gezamenlijk de regionale stuurgroep vormen. Het voornemen is namens Ieder Kind Wint een stadsregionale coördinator aan te stellen die een team vormt met de regiocoördinatoren van Spijkenisse, Vlaardingen en Rotterdam. Zodra dit ingevuld is begint dit team met het uitvoeren van de startfoto in de hele stadsregio. Waarna regionaal werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan volgen.

Algemene ontwikkelingen

In de stadsregio Rotterdam wordt onder de noemer Ieder Kind Wint een ambitieus integraal jeugdbeleidprogramma uitgevoerd. Onderdelen van dit programma zijn o.a. de ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin in alle stadsdelen en randgemeenten, het invoeren van de verwijsindex onder de noemer SISA, aansluiting onderwijs op de zorgstructuren (ZAT's) en deskundigheidsbevordering. Allemaal ontwikkelingen die door de regionale aanpak kindermishandeling benut kunnen worden. Een stevige inbedding in Ieder Kind Wint is dan ook van groot belang en heeft veel tijd en aandacht gevraagd in het eerste jaar.

Rotterdam heeft een meldcode kindermishandeling ontwikkeld. Het afgelopen jaar is in elf instellingen met deze meldcode gewerkt. Deze meldcode biedt handvatten om slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling te helpen en samenwerking te bevorderen.

De actieve houding van de wethouder van Rotterdam, Leonard Geluk, tevens bestuurder van de stadsregio Rotterdam, ten aanzien van de aanpak kindermishandeling blijkt ook uit zijn aanwezigheid bij een overleg met de Tweede Kamer over kindermishandeling (maart 2009) en zijn werkbezoek aan Flevoland over Snel Hulp. Snel Hulp is een intensieve ambulante gezinshulpverlening aan gezinnen die nog geen jeugdzorg ontvangen en waar sprake is van kindermishandeling.

Spijkenisse

Stand van zaken procesafspraken / regionale actiepunten / algemene ontwikkelingen
Zie Rotterdam

Tilburg

Stand van zaken procesafspraken

In Tilburg is de regionale projectstructuur in voorbereiding. De regiocoördinator is inmiddels werkzaam en heeft een aanstelling voor een jaar, met ingang van 1 januari 2009.

De regiocoördinator moet nog beginnen met het maken van de startfoto.

In de periode juli en augustus 2009 wordt het regionale werkplan opgesteld op basis van de gegevens uit de startfoto en een regionale conferentie. Vervolgens worden het regionale handelingsprotocol en scholingsplan geconstrueerd op basis van het werkplan.

Algemene ontwikkelingen

De uitkomst van de startfoto en de daaruit voortkomende actiepunten worden gekoppeld aan wethouders, die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de actiepunten. Jongeren wordt gevraagd een film- of fotoverslag te maken van de initiatieven die de wethouder onderneemt om het actiepunt om te zetten in actie. Dit film- en/of fotoverslag is gelijktijdig een verantwoording aan de collega's, de professionals en het publiek.

Utrecht

Stand van zaken procesafspraken

In Utrecht is de regionale projectstructuur in voorbereiding. Het is een complexe regio met een sterke profilering van de stad Utrecht en geen werkstructuur tussen de stad en regiogemeenten. Dat betekent dat er geen voor de hand liggende regionale stuurgroep bestaat waarin de Regionale aanpak van kindermishandeling ingebed kan worden. Dit is aandachtspunt bij de samenstelling van het regionale werkplan.

De regiocoördinator is inmiddels werkzaam en heeft een aanstelling voor 18 uur per week. In de afgelopen maanden is het geplande overleg tussen de implementatieadviseur, regiocoördinator en de wethouder van de stad Utrecht verschillende keren afgezegd in verband met de agenda van de wethouder.

De startfoto is per eind maart 2009 gereed. Het regionale werkplan bevindt zich in de voorbereidende fase. Er zijn nog geen regionale actiepunten geformuleerd.

Het regionale handelingsprotocol en scholingsplan worden uitgewerkt als onderdelen van het regionale werkplan. De verwachting is dat de voorbereiding start voor de zomer 2009.

Algemene ontwikkelingen

Er zijn convenanten gesloten tussen de provincie en de ziekenhuizen in de stad Utrecht en zorgverzekeraar Agis over de aanpak van kindermishandeling. In deze samenwerking liggen vooral kansen en ontwikkelingen. Ook bestaat er een protocol kindermishandeling voor de jeugdgezondheidszorg.

Utrecht is een actieve provincie op het terrein van jeugdbeleid (Programma Utrechtse Jeugd Centraal) met een breed scala aan voorzieningen en opleidingen. De

onderwijsstructuur is complex en onduidelijk (Alleato CMO werkt momenteel in opdracht van de provincie Utrecht aan inventarisatie en overzicht van de onderwijsstructuur).

Venlo

Stand van zaken procesafspraken

In Venlo is de regionale projectstructuur in voorbereiding. De regiocoördinator is inmiddels werkzaam en heeft een aanstelling voor 22,74 uur per week voor de duur van twee jaar en drie maanden.

De startfoto wordt momenteel gemaakt en is medio april 2009 gereed.

Het regionale werkplan bevindt zich in de voorbereidende fase. Een aantal aspecten van het werkplan zijn vastgesteld: de personen/instellingen die betrokken zijn bij de uitvoering, regionale actiepunten en de doelen van de actiepunten en de randvoorwaarden.

Ten aanzien van het regionale handelingsprotocol en scholingsplan is nog geen actie ondernomen. De voorbereiding voor het handelingsprotocol start eind maart 2009, nadat het werkplan gereed is. De voorbereiding voor het scholingsplan start medio april 2009.

Regionale actiepunten

Actiepunt 1: Vraaggericht en laagdrempelig aanbod.

Actiepunt 2: Regionaal handelingsprotocol inclusief routekaart.

Actiepunt 3: Meldcode overal geïmplementeerd.

Actiepunt 4: Deskundigheidsbevordering/scholingsplan.

Actiepunt 5: Communicatie en voorlichting.

Als het regionale werkplan gereed is, wordt er verdere actie op de actiepunten ondernomen. Naar verwachting zal dit in april en mei 2009 plaatsvinden.

Vlaardingen

Stand van zaken procesafspraken / regionale actiepunten

Zie Rotterdam

Algemene ontwikkelingen

Zie Rotterdam

Naast alle ontwikkelingen binnen het stadsregionale programma Ieder Kind Wint (zie Rotterdam), is er in Vlaardingen een specifieke ontwikkeling die interessant is om bij aan te sluiten. Vlaardingen, Maassluis en Schiedam hebben de politiecapaciteit uitgebreid zodat bij een melding van huiselijk geweld waar kinderen bij betrokken zijn, alle relevante informatie uit dossiers gelicht kan worden en een zo volledig mogelijk verwijzingsdossier beschikbaar is. Het doel hiervan is het snel inschakelen van hulp.

Vlissingen

Stand van zaken procesafspraken

In Vlissingen is de regionale projectstructuur in voorbereiding, deze sluit aan bij bestaande overlegstructuur (College van Zorg en Welzijn). De regiocoördinator is inmiddels werkzaam en heeft een flexibele aanstelling voor gemiddeld 8 uur per week. Het uitvoeren van de startfoto is uitbesteed aan provinciaal onderzoeksinstituut Scoop, in samenwerking met de Gemeentelijke Gezondheidsdienst en bureau jeugdzorg. De uitkomsten van de startfoto worden gepresenteerd in drie - al geplande - regionale bijeenkomsten in Zeeland.

Vorbereidingen voor het opstellen van het regionale werkplan moeten nog starten, men wacht de gegevens van de startfoto af. Hetzelfde geldt voor de activiteiten ten aanzien van het regionale handelingsprotocol en scholingsplan.

Zaanstad

Stand van zaken procesafspraken

In Zaanstad is de regionale projectstructuur in voorbereiding. De regiocoördinator, die ook verantwoordelijk is voor de coördinatie van de Centra voor Jeugd en Gezin, is per 15 maart 2009 begonnen en aangesteld bij de GGD. Het maken van de startfoto is al voor de komst van de regiocoördinator in gang gezet.

Ten aanzien van het regionale werkplan, het handelingsprotocol en scholingsplan is nog geen actie ondernomen. De voorbereidingen starten als de startfoto gereed is.

Algemene ontwikkelingen

De implementatie van de aanpak kindermishandeling vindt plaats binnen de regio Zaanstreek Waterland, waartoe negen gemeenten behoren die qua omvang variëren tussen 6.000 en 140.000 inwoners. Het meest gezaghebbende samenwerkingsverband in het sociale domein is de gemeenschappelijke regeling voor de GGD. Daarnaast functioneren op subregionaal niveau (Zaanstreek en Waterland) verschillende bestuurlijke verbanden (vooral schoolbesturen) en grote zorgverlenende organisaties die relevant zijn in het brede jeugdbeleid en cruciaal bij de implementatie van de aanpak kindermishandeling in relatie tot de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin.

De ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin verloopt in de regio niet gelijkmatig. De gemeenten hebben de intentie uitgesproken om in de regio met hetzelfde instrumentarium (de werkwijzen en protocollen rondom informatie uitwisseling en risicosignalering) te willen werken. Het werken met zorginhoudelijk uniforme afspraken heeft een aanzienlijk efficiency voordeel. Dat geldt zowel voor de (verdere) ontwikkeling van samenwerkingsafspraken als voor de uitvoering.

Zwolle Noord-Veluwe

Stand van zaken procesafspraken

De regionale projectstructuur is in grote lijnen opgezet. Ook is een regiocoördinator is werkzaam, maar voor deze functie is nog geen duidelijk profiel opgesteld wat betreft taken, bevoegdheden en positionering. De uitvoering van de startfoto is in voorbereiding. Iedere organisatie heeft een contactpersoon aangewezen die gedurende het traject aanspreekpunt is. Als de positie en aanstelling van de regiocoördinator definitief is geregeld (in juni a.s.) zal ook actie worden ondernomen ten aanzien van het regionale werkplan. De vertraging wordt veroorzaakt door de prioriteit die het afgelopen half jaar is gegeven aan de implementatie van de convenanten integrale aanpak huiselijk geweld in het algemeen en de implementatie en voorbereiding van de wet tijdelijk huisverbod in het bijzonder.

De opstelling en uitvoering van het regionale handelingsprotocol en scholingsplan starten naar verwachting na de zomer 2009.

Algemene ontwikkelingen

De regiocoördinator bekijkt hoe de bestaande netwerken in Noord Veluwe ten dienste kunnen staan van de aanpak kindermishandeling. Een voorstel daarvoor is in ontwikkeling.

Zwolle IJsselland

Stand van zaken procesafspraken

De regionale projectstructuur is opgezet. De gemeente stelt in april een regiocoördinator aan. De implementatieadviseur van het Nederlands Jeugdinstituut heeft met de gemeente en de provincie hierover een gesprek gevoerd en de noodzaak van het snel aanstellen onder de aandacht gebracht en voorgesteld om de regiocoördinator in de eerste maanden fulltime in te zetten om zo een inhaalslag te bereiken. Ook heeft de implementatieadviseur op 5 maart jl. de items van de startfoto, die voor die doelgroep relevant zijn, met de provincie en de jeugdzorgaanbieders doorgenomen. Over de voortgang van het regionaal werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan hebben we geen informatie beschikbaar.

Algemene ontwikkelingen

De aanstelling van de regiocoördinator verloopt trager dan gewenst. Diverse factoren spelen hierbij mee: de beleidsambtenaar heeft veel taken, mede op gebied van huiselijk geweld; De herindeling van de regio (Noord-Veluwe eigen regiocoördinator, Deventer/Raalte en Olst-Wijhe los van Apeldoorn en bij Zwolle); politieke besluitvorming.

Er heeft een overleg met de implementatieadviseur, provincie en ambtenaren Zwolle/Deventer plaatsgevonden om het tijdspad door te spreken en urgentie onder de aandacht te brengen.

Provinciale ontwikkelingen

Naast de hierboven geschetste ontwikkelingen per centrumgemeente, zijn er in een aantal gevallen ook ontwikkelingen op provinciaal niveau op gang gebracht. Omdat hiernaar niet expliciet is gevraagd binnen de verwerving van gegevens voor deze voortgangsrapportage, kunnen we hiervan geen volledig beeld presenteren. Niettemin geven we hier toch de informatie die we op dit punt hebben binnengekregen, omdat het een informatieve aanvulling vormt op de informatie over de centrumgemeenten. In een volgende voortgangsrapportage zullen we explicieter en vollediger aandacht besteden aan dit onderwerp.

Gelderland

De provincie Gelderland en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) hebben alle Gelderse ziekenhuizen uitgenodigd voor een bijeenkomst met het doel de signalering van kindermishandeling sterk te verbeteren. De provincie, AMK en de implementatieadviseur van het Nederlands Jeugdinstituut hebben eind maart een vervolgoverleg om te bekijken hoe de ziekenhuizen daarbij kunnen worden ondersteund.

Verder heeft de provincie een protocol signalering kindermishandeling AMK - GGZ ontwikkeld, waarbij professionals die met volwassen cliënten werken, alert zijn op de veiligheid van de kinderen in het gezin. Dit protocol krijgt nu veel navolging in andere provincies en regio's, waaronder de provincie Overijssel.

De provincie stimuleert het ontwikkelen van een provinciebrede training en coaching over vroegtijdig signaleren, zoals de provincie Overijssel al ontwikkeld heeft. Dit traject wordt afgestemd op het scholingstraject dat de regiocoördinatoren voor hun regio gaan regelen.

Er is een provinciale startfoto gemaakt, gebaseerd op de vragen uit de checklist die gericht zijn op het stoppen van kindermishandeling en het bieden van (jeugd)zorg. Deze startfoto biedt de provincie aanknopingspunten om de aanpak van kindermishandeling te verbeteren. De uitkomsten zijn tevens teruggekoppeld naar de regiocoördinator, die deze opneemt in de regionale startfoto's en werkplannen.

Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant heeft onlangs de totale aanpak kindermishandeling vastgesteld. De concrete uitvoering zal in een publieksversie worden uitgebracht. In het najaar van 2009 zullen er verschillende conferenties worden gehouden waarin partijen uit de provincie op de hoogte worden gebracht van het convenant.

De provincie heeft ervoor gekozen om geen zitting te nemen in de vijf regionale stuurgroepen (Breda, 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Helmond en Tilburg). De provincie verzorgt wel twee-/driemaandelijks bijeenkomsten waarvoor de regiocoördinatoren, provinciale veldpartijen (o.a. Bureau jeugdzorg), de ondersteuningsorganisatie K2 en het Nederlands Jeugdinstituut worden uitgenodigd om de voortgang te monitoren en de inzet van de provincie te delen. Daarnaast zal de

provincie op afroep beschikbaar zijn als een regionale stuurgroep het van belang vindt de provincie uit te nodigen.

Overijssel

De provincie Overijssel heeft het ontwikkelen en aanbieden van een provinciebrede training vroegtijdig signaleren gefaciliteerd. Momenteel worden op grote schaal beroepskrachten in de kinderopvang, het peuterspeelzaalwerk en het basisonderwijs geschoold.

Zuid-Holland

Er is regelmatig overleg, uitwisseling en afstemming tussen de verschillende regiocoördinatoren in Zuid-Holland over de scholing, de ontwikkeling van het regionaal handelingsprotocol, het uitbrengen van de nieuwsbrief Regionale Aanpak Kindermishandeling en de ontwikkelingen binnen het zorgcontinuüm. Eén van de belangrijkste vragen bij elke ontwikkeling en activiteit is de wijze waarop de borging plaatsvindt, zodat na 2010 de aanpak van Kindermishandeling wordt voortgezet. De professionals in de jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 0 tot 4 jaar in Zuid-Holland worden structureel geschoold in het signaleren van kindermishandeling, en het handelen en het communiceren met ouders. De workshop 'Hoe was uw jeugd' wordt gegeven aan sociaal verpleegkundigen zodat zij ouders kunnen screenen en eventueel een aanbod voor Stevig Ouderschap kunnen doen. Stevig Ouderschap is een programma dat wordt aangeboden door de jeugdgezondheidszorg in verschillende regio's in Zuid-Holland en dat is bedoeld voor gezinnen met een pasgeboren kind die om wat voor reden dan ook extra steun kunnen gebruiken bij de opvoeding van hun kind(eren). Verder worden de medewerkers van bureau jeugdzorg getraind in de methodiek 'Veiligheid Voorop', om zo een veiligheidstaxatie te kunnen doen tijdens de intake van kinderen en gezinnen.

5. Conclusies en analyse

5.1 Samenvatting

Uit de voorgaande hoofdstukken komt het volgende beeld naar voren:

- In het eerste half jaar (globaal maart 2008 – september 2008) van deze verslagperiode hebben het programmaministerie voor jeugd en Gezin en het Nederlands Jeugdinstituut op landelijk niveau vooral gewerkt aan het informeren van gemeenten en provincies over het project en het daarbij creëren van draagvlak op bestuurlijk en uitvoerend niveau, het opzetten van een landelijke ondersteuningsstructuur met vertakkingen naar de regio's door de aanstelling van implementatieadviseurs, het maken van bestuurlijke afspraken en het creëren van de financiële randvoorwaarden waardoor centrumgemeenten daadwerkelijk met de Regionale aanpak kindermishandeling aan de slag konden gaan.
- In het tweede half jaar (globaal september 2008 – maart 2009) is in de centrumgemeenten en regio's zelf, met landelijke ondersteuning, geïnvesteerd in het ontwikkelen van een projectstructuur die een noodzakelijk fundament vormt waarop verder gebouwd kan worden aan de procesresultaten en concrete actiepunten. Deze basis is inmiddels in de meeste gemeenten/regio's gelegd.
 - ☑ In 34 gemeenten is een stuurgroep ingesteld of in voorbereiding
 - ☑ In 30,5 gemeenten/regio's is een regiocoördinator aangesteld

Regionale stuurgroepen

De aangestelde stuurgroepen voldoen in hoge mate aan de gestelde eisen. Voor zover hierover gegevens beschikbaar zijn, gaat het in alle gevallen om stuurgroepen die aansluiten bij bestaande structuren rond belangrijke ontwikkelingen als de vorming van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) of de aanpak van huiselijk geweld. De vertegenwoordiging van belangrijke regionale partijen is veelal geregeld door deelname van organisaties zoals GGD, jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar, maatschappelijk werk, Bureau jeugdzorg, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, politie, Raad voor de kinderbescherming, openbaar ministerie, GGZ en jeugdzorgaanbieders. In mindere mate zijn onderwijs(gelieerde) instanties, MEE, ziekenhuizen en organisaties voor vrouwenopvang betrokken. In alle gevallen is de centrumgemeente deelnemer; de provincies nemen, voor zover onze gegevens nu strekken, aan circa de helft van alle commissies deel.

Ongeveer de helft van alle stuurgroepen is aangesloten bij een stuurgroep Aanpak Huiselijk Geweld; ongeveer een kwart is aangesloten bij een stuurgroep Centrum voor Jeugd en Gezin. Daarnaast is er ook veelal een directe verbinding met andere vormen van regionaal jeugdbeleidsoverleg, zoals Ieder Kind Wint, Integraal Toezicht Jeugdzaken, diverse bestuurlijke overleggen e.d.

Regiocoördinatoren

De aanstelling van een regiocoördinator is een cruciale factor in de ontwikkeling van een regionale aanpak van kindermishandeling. Deze functionaris heeft bij uitstek het noodzakelijke 'loopvermogen' om stappen zetten voor het maken van de startfoto en het bij elkaar brengen van alle partijen voor het opstellen van een regionaal werkplan. Wat betreft de aangestelde regiocoördinatoren is opvallend dat deze gepositioneerd zijn op centrale punten van beleid en/of uitvoering in de regio, zoals binnen de centrumgemeente zelf, of bij een GGD, Centrum voor Jeugd en Gezin of een steunpunt huiselijk geweld. In een volgende rapportage zullen wij meer gedetailleerd ingaan op de verschillen in positionering en omvang van de aanstelling van coördinatoren in de diverse regio's. Op dit moment zijn over de omvang van de aanstelling niet van alle gemeenten gegevens voorhanden, maar is wel duidelijk dat er een variatie is van 8 à 10 uur per week (bijv. Apeldoorn en Den Helder) tot 40 uur per week (Den Haag). Uit de gegevens in hoofdstuk 3 en de daar gegeven overzichtstabel blijkt dat de regio's waar een regiocoördinator is aangesteld ook vorderingen hebben geboekt bij het maken van een startfoto, terwijl omgekeerd regio's waar nog geen startfoto is gemaakt ook geen regiocoördinator hebben aangesteld. In regio's waar de startfoto nog in voorbereiding is, is de coördinator over het algemeen nog pas zeer recent aangesteld (eerste drie maanden van 2009).

Procesresultaten en actiepunten

Wat betreft de beoogde procesresultaten, zoals geformuleerd in Hoofdstuk 2 (regionaal werkplan, handelingsprotocol en scholingsplan) zijn de meeste regio's in de voorbereidingsfase. Vrijwel overal zijn voorbereidende werkzaamheden voor het maken van een werkplan (door het maken van de regionale startfoto) gaande.

- Op dit moment hebben 11 gemeenten een startfoto gereed. Uit de aangeleverde informatie per gemeente (hoofdstuk 4) blijkt dat naar verwachting 25 gemeenten uiterlijk eind april een startfoto hebben uitgevoerd. In augustus zullen 29 gemeenten een startfoto hebben afgerond.
- 4 Gemeenten hebben een regionaal werkplan in concept gereed, 14 gemeenten hebben een werkplan in voorbereiding.
- 10,5 Gemeenten hebben een regionaal handelingsprotocol in voorbereiding.
- 8 Gemeenten hebben een scholingsplan in voorbereiding of in uitvoering.

Door de startfoto wordt duidelijk of en waar het aanbod aan opvoed- en opgroeihulp nog onvoldoende voorziet in de vraag of het bereik van ouders en/of kinderen, nog van onvoldoende kwaliteit is, of wellicht overlap of lacunes vertoond. Ook wordt duidelijk welke acties nodig zijn op het gebied van scholing en betere samenwerking. De startfoto is daarmee het eerste concrete product, dat een aanzet levert tot het te ontwikkelen regionale werkplan

De planning is dat alle gemeenten in het derde kwartaal van 2009 hun werkplannen gereed en in gang gezet zijn. Daarmee zal ook het werken aan de concrete actiepunten zijn gestart. In de regionale werkplannen die nu in concept gereed zijn, of waar eerste

actiepunten zijn benoemd, is te zien dat regio's over het hele zorgcontinuüm acties gaan ondernemen. Enkele voorbeelden:

- Preventie voor iedereen: voorlichtingsacties ter preventie van shaken baby syndrome; informatie over de wettelijke bepaling over geweldloos opvoeden
- Preventie voor gezinnen in risicosituaties: intensiveren van het aanbod voor gezinnen met ouderlijke psychiatrische en/of verslavingsproblematiek (ter preventie van problemen en bescherming van kinderen); bevorderen gebruik screeningslijsten en gespreksprotocollen
- Interventies bij vroege signalen: invoeren van valide instrumenten voor vroegsignalering door verloskundigen en kraamverzorgenden; bevorderen van gebruik verwijsindex; gezinsondersteuning door home visiting; bevorderen zorgcoördinatie door CJG
- Reacties op vermoedens en constatering: uitbreiden van programma's voor de begeleiding of behandeling van slachtoffers van kindermishandeling en/of huiselijk geweld.

In de (concept)werkplannen wordt nu al ingespeeld op het voornemen van het kabinet een verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in te voeren. Tevens is in de plannen te zien dat regio's een regionaal handelingsprotocol - inclusief convenant voor een regionale meldcode - gaan ontwikkelen, aansluitend op bestaande samenwerkingsafspraken (bijvoorbeeld in het kader van CJG, EKD, Verwijsindex, gezamenlijke aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling of andere afspraken tussen organisaties). En tenslotte zijn in de diverse werkplannen acties geformuleerd voor scholing van professionals, onder andere op het gebied van signalering en gesprekvoering, en veelal gekoppeld aan aandacht voor de implementatie van een protocol of meldcode.

5.2 Conclusie en nadere analyse

De Regionale aanpak kindermishandeling is per 1 april 2009 in het overgrote deel van de 35 centrumgemeenten/regio's goed op gang gekomen. Het noodzakelijk fundament, in de vorm van een regionale projectstructuur en de aanstelling van een regiocoördinator, is in bijna alle gemeenten gelegd. Dat betekent dat partijen bij elkaar zijn gekomen om met elkaar een sluitende aanpak van kindermishandeling te gaan vormgeven en dat deze partijen gezamenlijk bezig zijn om vanuit gezamenlijk geconstateerde lacunes in hun regio actiepunten te formuleren waaraan men de komende periode gaat werken. Al met al lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat het thema kindermishandeling in de deelnemende regio's - zoals al eerder werd geconstateerd ten aanzien van de vier oorspronkelijke proefregio's (Hermanns en ter Meulen, 2007) - kan functioneren als zoeklicht op lacunes in het huidige aanbod en breekijzer om ontwikkelingen op gang te brengen of te versnellen. Organisaties en professionals voelen zich duidelijk betrokken bij dit thema en dit stimuleert hen om daadwerkelijk gezamenlijk in actie te komen. Dit blijkt onder meer uit het gegeven dat in vrijwel alle gemeenten het thema kindermishandeling hoog op de agenda van lokale overleggen staat en betrokken organisaties verantwoordelijk worden gemaakt voor de

uitvoering van de regionale aanpak kindermishandeling. In veel gemeenten wordt aandacht besteed aan verbetering van signalering en preventie.

Ook wordt door verschillende gemeenten nu al ingespeeld op het voornemen van het kabinet tot invoering van een verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Tevens is in de plannen te zien dat regio's een regionaal handelingsprotocol - inclusief convenant voor een regionale meldcode – willen ontwikkelen, aansluitend op bestaande bredere samenwerkingsafspraken (bijvoorbeeld in het kader van CJG, EKD, Verwijsindex en aanpak huiselijk geweld). In de diverse werkplannen worden acties geformuleerd voor scholing van professionals, onder andere op het gebied van signalering van kindermishandeling en gesprekvoering met ouders of kinderen bij vermoedens van mishandeling.

Verschillen in tempo

Hoewel de Regionale aanpak kindermishandeling dus duidelijk op gang is gekomen, zien we dat er verschillen in tempo zijn. In een aantal gemeenten is zeker sprake van bereidheid tot het uitvoeren van een Regionale aanpak kindermishandeling, maar is er een tragere uitvoering dan gewenst. De oorzaken hiervan zijn divers en voor een deel regionaal bepaald.

Vertragingen werden aanvankelijk voor een groot deel veroorzaakt door vertragingen in het bestuurlijke traject. Dit heeft in een aantal gevallen geleid tot een latere aanstelling van een regiocoördinator dan gewenst, waardoor vervolgens als domino-effect ook het uitvoeren van een startfoto later op gang kwam, wat weer gevolgen heeft voor de ontwikkeling van een regionaal werkplan etc.

Daarnaast klagen veel gemeenten over bestuurlijke drukte. Er komen vanuit de centrale overheid vele ontwikkelingen op hen af en het lukt nog niet altijd goed om deze trajecten in samenhang uit te voeren. Denk bijvoorbeeld aan trajecten als de ontwikkeling Centra voor jeugd en gezin, aanpak huiselijk geweld, invoering van het Elektronisch Kinddossier en Verwijsindex Risicjongeren en de ontwikkeling van zorgcoördinatie en zorgadviesteams. Een aantal gemeenten wil graag een duidelijke visie van het rijk op hoe de invoering van de regionale aanpak van kindermishandeling afgestemd kan worden met of ingebed in lopende trajecten.

Fundamenten leggen kost tijd

Voor een goed sluitende aanpak van kindermishandeling in een regio is het nodig alle relevante partijen te betrekken en draagvlak bij hen te verwerven. Deze investering in een goede projectstructuur (inclusief stuurgroep en regiocoördinator) heeft in een aantal gemeenten meer tijd gekost dan aanvankelijk gedacht, maar wordt wel door alle partijen gezien als een cruciale succesfactor (Kooijman, 2007). Goede afspraken en draagvlak in het begin van het proces zorgen voor een stevig fundament waarop kan worden voortgebouwd.

Ook het uitvoeren van een startfoto en het maken van een werkplan kan veel tijd vragen, vooral in grote regio's met veel gemeenten of enkele duidelijk te onderscheiden 'subregio's'. Denk bijvoorbeeld aan regio's zoals Friesland (centrumgemeente

Leeuwarden met 31 gemeenten) en Groningen (centrumgemeente Groningen met 25 gemeenten), of grote centrumgemeenten zoals Arnhem, Zwolle, 's-Hertogenbosch, Nijmegen, Utrecht en Alkmaar, die qua werkgebieden van organisaties eigenlijk meerdere subregio's bevatten, waardoor soms verschillende subregionale startfoto's en werkplannen gemaakt moeten worden.

Voor een 'compleet verhaal' in elke (sub)regio moet het hele veld van universele preventie tot gespecialiseerde hulp en bescherming in de aanpak betrokken worden. Het gaat hierbij om vele uitvoerende organisaties, en afstemming op gemeentelijk en provinciaal beleid.

De regiocoördinator moet daarom naar vele partijen 'de boer op' voor het maken van de startfoto en het formuleren van een werkplan met gewenste regionale actiepunten. Hiervoor zijn vaak meerdere overlegonden met meerdere partijen nodig. Pas dan ligt er een door alle partijen gedragen plan en kan de uitvoering van start. Kortom: fundamentele leggen kost tijd.

5.3 Plannen en activiteiten 2009 en 2010

Het doel van de Regionale aanpak kindermishandeling is dat einde 2010 alle 35 centrumgemeenten belangrijke stappen hebben gezet in het ontwikkelen en uitvoeren van een sluitende aanpak van kindermishandeling, waarbij alle relevante partijen zijn betrokken en met elkaar samenwerken. Daarbij zijn de centrumgemeenten verantwoordelijk voor het realiseren van de afgesproken procesresultaten en uiteindelijk voor het realiseren van een sluitende aanpak kindermishandeling in de regio. Het Nederlands Jeugdinstituut heeft een ondersteunende en signalerende rol naar de verantwoordelijke partijen. Het programmaministerie voor Jeugd en Gezin is als opdrachtgever voor gemeenten verantwoordelijk voor het formeel aanspreken van gemeenten op de te behalen procesresultaten zoals afgesproken in de Actieverklaring en de bestuurlijke beïnvloeding van processen in gemeenten.

Het invoeren van de regionale aanpak kindermishandeling vraagt daarbij een voortdurende goede balans tussen enerzijds monitoren en aanjagen van de voortgang en planning in de gemeenten, en anderzijds de gemeenten ondersteunen, inspireren en ruimte bieden om een aanpak 'op eigen maat' vorm te geven.

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft met het programmaministerie voor Jeugd en Gezin afspraken gemaakt om regionaal en bovenregionaal dit proces zo goed mogelijk te ondersteunen en extra aandacht te geven aan het voorkomen of verhelpen van mogelijke vertragingen of knelpunten in de voortgang. Een gezamenlijke inzet van het programmaministerie voor Jeugd en Gezin, Nederlands Jeugdinstituut, de Stuurgroep Opstellen en VNG en IPO is hierbij belangrijk. Gezien de in dit rapport beschreven, verschillende uitgangssituaties binnen de regio's is een gerichte en regionale aanpak nodig, waarbij per regio een plan op maat zal worden gemaakt.

Gemeenten kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

- Voorlopers: hier is geen extra ondersteuning nodig, zullen worden ingezet als goede voorbeelden voor andere regio's.

- Regulieren: hier is geen extra ondersteuning nodig, mogelijk op onderdelen stimulators. Wel veel aandacht voor uitwisselen van kennis en informatie.
- Traag, maar wel welwillend: extra ondersteuning nodig en mogelijk extra beïnvloeding vanuit bestuurlijke lagen.
- Weerstand: beïnvloeding vanuit bestuurlijke lagen en vervolgens extra ondersteuning nodig. Van belang is met deze gemeenten in gesprek te gaan en de oorsprong van de weerstand te achterhalen. Afsproken is dat de stuurgroep Opstelten deze gemeenten binnenkort zal bezoeken.

Het Nederlands Jeugdinstituut zal vanuit het ondersteuningsprogramma de volgende acties in gang zetten:

- Bepaald wordt tot welke categorie gemeenten behoren.
- Indien er sprake is van vertraging of weerstand, dan wordt door de regiocoördinator samen met de implementatieadviseur een analyse gemaakt van de situatie in de betreffende gemeente en wordt in kaart gebracht welke factoren de vertraging veroorzaken en hoe deze zijn te beïnvloeden. Deze analyse wordt vervolgens gerapporteerd aan het programmaministerie voor Jeugd en Gezin en besproken met de regionale stuurgroep. Bij sprake van weerstand zal goed in kaart worden gebracht welke oorzaken hieraan ten grondslag liggen, zodat tijdig de juiste partijen in stelling kunnen worden gebracht om met deze regio's in gesprek te gaan.
- Op basis van de analyse wordt voor betreffende gemeente de ondersteuningsbehoefte in kaart gebracht en wordt als daar aanleiding toe is, een ondersteuningsplan op maat gemaakt. De implementatieadviseur ondersteunt de regiocoördinator bij het opstellen van dit plan. Voor de uitvoering van het ondersteuningsplan wordt kunnen afhankelijk van de aard van de ondersteuning, verschillende partijen worden ingezet. Per gemeente wordt tevens bekeken in hoeverre beïnvloeding en/of ondersteuning vanuit J en G, IPO, VNG of stuurgroep Opstelten nodig is.

Naast de focus op gemeenten waar het proces traag verloopt, is het juist ook van belang de aandacht te richten op de goede voorbeelden en gemeenten en provincies van elkaar te laten leren en elkaar te laten inspireren. Het Nederlands Jeugdinstituut zal daarvoor een plan maken. In dit plan zal de aanpak van gemeenten die voorlopen als voorbeeld worden benut richting andere regio's. Tevens zal er veel aandacht zijn voor intensieve uitwisseling van kennis en ervaring tussen de regiocoördinatoren op landelijk en provinciaal niveau.

Van belang is dat gemeenten worden ondersteund om verschillende trajecten (Regionale aanpak kindermishandeling, aanpak huiselijk geweld, GJG, EKD, VIR, ZAT etc.) meer in samenhang uit te voeren, zodat bestuurlijke drukte mogelijk afneemt. Nederlands Jeugdinstituut en het programmaministerie voor Jeugd en Gezin zullen gezamenlijk bekijken hoe dit het beste gerealiseerd kan worden. Vanuit het programmaministerie voor Jeugd en Gezin loopt hiervoor een traject 'Kracht van Acht', waarbij kan worden aangehaakt.

Indien nodig zal bestuurlijke beïnvloeding zal door het programmaministerie voor Jeugd en Gezin actief worden aangewend. Bestaande contacten met VNG en IPO zullen daarvoor benut en indien nodig worden geïntensiveerd. Tenslotte zal veel

aandacht uitgaan naar de afstemming tussen landelijke (publiekscampagne) en regionale communicatie over de aanpak kindermishandeling.

Einde 2010 zullen naar verwachting alle centrumgemeenten hun regionale werkplan en scholingsplan hebben uitgevoerd en werken ze volgens een regionaal handelingsprotocol. Tenslotte zal in elke gemeente een eindmeting zijn gedaan en zal een effectevaluatie worden uitgevoerd, om daarmee de resultaten van de invoering van de regionale aanpak kindermishandeling goed in kaart te brengen. Ook na 2010 zal de aanpak van kindermishandeling voortdurend aandacht blijven vragen. Van belang is dan ook dat de ingezette ontwikkelingen na 2010 voortgezet en geborgd worden. De eindmeting en de effectevaluatie zullen hiervoor aanknopingspunten bieden. Om borging en voortgang te garanderen zullen alle partners gedurende de looptijd van dit project al moeten nadenken over de vraag hoe elke gemeente na 2010 een sluitende aanpak van kindermishandeling structureel kan blijven uitvoeren.

Bronnen

Literatuur

- Hermanns, J. (2008). *Het bestrijden van kindermishandeling. Een aanpak die werkt.* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Hermanns, J. & M. ter Meulen (2007). *Het bestrijden van kindermishandeling: het Regio RAAK experiment. Eindverslag.* Woerden: CoAct Consult.
- Kooijman, K. (2007). *Lessen van en voor Regio's RAAK. Kindermishandeling: voorkomen en helpen.* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Stuurgroep Aanpak Kindermishandeling (januari 2009). *Advies Stuurgroep Aanpak kindermishandeling.* Den Haag: Ministerie voor Jeugd en Gezin.

Website

www.aanpakkindermishandeling.nl